

Poslovno poročilo Pokrajinskega arhiva Maribor za leto 2025

Naziv: **Pokrajinski arhiv Maribor**

Naslov (sedež): Glavni trg 7, 2000 Maribor

Telefoni, mobilni telefon: 02/2285-017, 041/337-993

Elektronska pošta: nina.gostencnik@pokarh-mb.si

Spletna stran: www.pokarh-mb.si

Dislocirane enote arhiva:

Enota za koroško območje, Čečovje 12a, 2390 Ravne na Koroškem, tel.: (05)99-42-943

Enota za Prekmurje, Cvetkova ulica 1, 9000 Murska Sobota, tel.: (02)228-5000,

Odgovorna oseba in funkcija: mag. Nina Gostenčnik, direktorica

Datum: 19. 2. 2026

Podpis odgovorne osebe in žig:

Vsebina

I.	I. Splošni podatki.....	2
	1. Ustanovitev in razvoj zavoda.....	2
	2. Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo področje dela zavoda	3
	3. Organi zavoda	3
	4. Opis dejavnosti	4
	5. Fondi in zbirke arhivskega gradiva	5
	6. Prostori in oprema.....	6
	7. Število zaposlenih	7
	8. Analiza kadrovanja in kadrovska politika	7
	9. Delovni čas	8
II.	II. Posebni del	9
	1. Temeljni strateški cilji.....	9
	2. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev	12
	3. Sredstva za izvedbo programa	35
	4. Nedopustne ali nepričakovane posledice pri izvajanju programa dela.....	35
	5. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let	35
	6. Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo	36
	7. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora	36
	8. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi.....	36
	9. Ocena učinkov poslovanja Pokrajinskega arhiva Maribor na druga področja.....	36
	10. Poročilo o porabi sredstev za investicijsko vzdrževanje, tekoče vzdrževanje in nakup opreme.....	37

Letno poročilo so pripravili:

- poslovno poročilo: mag. Nina Gostenčnik in Darinka Arčnik na podlagi letnih poročil dr. Miroslava Novaka, dr. Vinka Skitka, mag. Jureta Mačka, mag. Boštjana Zajška, Suzane Čeh, Mojce Horvat, Simone Velunšek, Gordane Šovegeš Lipovšek, Mojce Kosi, Špele Valadžija, Sabine Lešnik, Jožice Bajgot, Jožeta Rozmana, Andreja Cafute, Barbare Lešnik, Marka Bilića, Anamarije Vogel, Blanke Ambruž in Ive Lane Lanščak,
- računovodsko poročilo je pripravila Jasna Dover.

I. Splošni podatki

1. Ustanovitev in razvoj zavoda

Pokrajinski arhiv Maribor ima zelo bogato zgodovino in je vpleten v lokalno (mariborsko) in širše (nad)regionalno okolje S in SV Slovenije. Ustanovljen je bil leta 1933 s sprejetjem poslovnika Banovinskega arhiva Maribor z dne 20. 4. 1933. V letih 1945 do 1952 je bil arhiv zgolj delovna enota, ki je začasno delovala v sklopu Pokrajinskega muzeja Maribor, zato ni imel samostojnega pravnega statusa. Mestni ljudski odbor je arhiv iz pokrajinskega muzeja izločil 1. 1. 1952. Republiški svet za kulturo je z odločbo določil mariborskemu arhivu naziv Državni arhiv Slovenije – podružnica Maribor. Mestni svet mesta Maribor je 16. 2. 1966 z odločbo ustanovil Pokrajinski arhiv Maribor. S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Ur. l. RS, št. 17/1998) je leta 1998 postala ustanoviteljica arhiva Republika Slovenija. S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Ur. l. RS, št. 67/2003, 4/2009, 37/2016, 23/2017 in 95/2024) je Vlada Republike Slovenije uskladila delovanje arhiva z določbami Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 77/2007, 56/2008, 4/2010, 20/2011 in 111/2013).

V svoji skoraj 90-letni tradiciji je arhiv vedno izpolnjeval svoje naloge vestno in strokovno, ob tem pa ne le znatno prispeval k razvoju arhivske stroke in znanosti, ampak je tudi proaktivno sledil novostim na področju informatizacije arhivov in arhivske dejavnosti. Z arhivsko kulturno dediščino, s katero upravlja in jo varuje, predstavlja neprecenljivo zakladnico spomina za najrazličnejše znanstvene discipline, raziskovalne organizacije in posameznike tako iz Slovenije kot tujine. Hkrati pa je arhiv izjemno pomembna javna institucija, čigar arhivsko gradivo njegovim uporabnikom služi kot neprecenljiv pravni vir v upravnih in sodnih postopkih.

Pokrajinski arhiv Maribor je samostojna arhivska institucija, ki v skladu s slovensko arhivsko zakonodajo in sorodnimi pravnimi predpisi s področja varstva kulturne dediščine zagotavlja trajno in celovito izvajanje varstva arhivske kulturne dediščine. Svojo dejavnost izvaja na področju upravnih enot Dravograd, Gornja Radgona, Lenart, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Maribor, Pesnica in Ruše.

Pokrajinski arhiv Maribor na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA) (Ur. l. RS, št. 30/2006 in 51/2014), Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Ur. l. RS, št. 86/2006) ter drugih veljavnih podzakonskih aktov opravlja strokovne in upravne naloge varstva arhivskega gradiva. Strokovne naloge se nanašajo na javno arhivsko in dokumentarno gradivo, ki je nastalo oz. nastaja pri ustvarjalcih, ki so v teritorialni pristojnosti arhiva.

Pokrajinski arhiv Maribor uporabnikom posreduje gradivo v pravne in raziskovalne namene, izobražuje uslužbence javnopravnih oseb, ki delajo z dokumentarnim gradivom, in druge zainteresirane predstavnike zasebnih pravnih oseb, svetuje in posreduje gradivo uporabnikom, pripravlja občasne tematske razstave ter organizira pedagoške delavnice oz. vodenje po arhivu s predstavitvami arhivskega gradiva. V arhivu se v skladu z Zakonom opravljajo strokovne naloge s področja varstva javnega in zasebnega arhivskega gradiva, ki se nanašajo na evidentiranje, zbiranje, valorizacijo, strokovno obdelavo, izdelavo pripomočkov za raziskovanje, vodenje evidenc, uporabo arhivskega gradiva, znanstvenoraziskovalno delo, informatizacijo, materialno varovanje, restavratorstvo, konservacijo in reproduciranje arhivskega gradiva ter druge naloge varstva arhivskega gradiva, za katere je pristojen arhiv.

2. Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo področje dela zavoda

- Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 30/2006, št. 51/2014)
- Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 42/2017)
- Zakon o arhivskem gradivu, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacienta (Uradni list RS, št. 85/2016)
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/2007 – uradno prečiščeno besedilo, 56/2008, 4/2010, 20/2011, 111/2013, 68/2016, 61/2017, 21/2018 – ZNOrg, 3/2022 – ZDeb in 105/2022 – ZZNSPP)
- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Uradni list RS, št. 67/2003 in 4/2009, 37/16, 23/2017, 95/2024)
- Pravilnik o strokovni usposobljenosti za delo z dokumentarnim gradivom (Uradni list RS, št. 66/2016)
- Pravilnik za valorizacijo oseb zasebnega prava (Uradni list RS, št. 66/2016)
- Pravilnik o delu medarhivskih delovnih skupin (Uradni list RS, št. 66/2016)
- Pravilnik o strokovnih izpitih in pridobivanju strokovnih nazivov na področju varstva arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 33/2017)
- Pravilnik o določitvi nadomestila stroškov uporabe, konserviranja in restavriranja arhivskega gradiva in hrambe zasebnega arhivskega gradiva v arhivih, ki opravljajo arhivsko javno službo (Uradni list RS, št. 75/2017)
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031 (Uradni list RS, št. 61/2024)
- Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/2013, 78/2013 – popr., 47/2015 – ZZSDT, 33/2016 – PZ-F, 52/2016, 15/2017 – odl. US, 22/2019 – ZPosS in 81/2019 – ZIUPOPdve, 119/2021 – ZČmIS-A, 202/2021 – odl. US, 15/2022, 54/2022 – ZUPŠ-1, 114/2023 in 136/2023 – ZIUZDS)
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) (Uradni list RS, št. 163/2022)
- Splošna uredba EU o varstvu podatkov (GDPR)
- Drugi podzakonski akti, pravilniki

3. Organi zavoda

Organi zavoda so:

- direktor,
- svet,
- strokovni svet.

Direktor zastopa, predstavlja in vodi poslovanje zavoda ter odgovarja za strokovnost in zakonitost dela zavoda. Organizira delo arhiva, sprejema strateški načrt, program dela, kadrovski načrt, finančni načrt, načrt nabav osnovnih sredstev in investicijskega vzdrževanja ter druge akte v zvezi z delovanjem arhiva. Ustanovitelju in svetu poroča o zadevah, ki pomembno vplivajo na delovanje arhiva, pripravlja letna poročila, v imenu arhiva sklepa delovna razmerja z delavci arhiva, razporeja delavce, odloča o prenehanju delovnih razmerij in izvaja druge pristojnosti s področja delovnih razmerij, izdaja posamične akte ter imenuje komisije, delovne skupine ali telesa za proučitev določenih vprašanj, obvešča javnost o delu arhiva in opravlja druge naloge, ki jih določajo veljavni predpisi, splošni akti arhiva in sklep o ustanovitvi zavoda.

Svet zavoda ima pet članov – štiri predstavnike ustanovitelja, ki jih je imenovala Vlada Republike Slovenije (Sabina Zorec, dr. Daniel Siter, Bojana Borovčanin, Ksenija Rojht), in predstavnika delavcev, ki so ga izvolili delavci arhiva (Gordana Šovegeš Lipovšek).

Svet zavoda nadzira zakonitost dela in poslovanja arhiva, spremlja, analizira in ocenjuje delovanje arhiva, predlaga ustanovitelju revizijo poslovanja, ocenjuje delo direktorja, daje soglasje k strateškemu načrtu, programu dela, finančnemu načrtu, sistemizaciji delovnih mest, organizaciji dela, kadrovskemu načrtu, načrtu nabav in nadzira njihovo delovanje. Svet potrjuje letno poročilo arhiva, sklepa pogodbo o zaposlitvi z direktorjem po predhodnem soglasju ministra, spremlja in ocenjuje delovanje arhiva in politiko njegovega

ustanovitelja, ugotavlja ustreznost strateškega načrta in programa dela, obravnava vprašanja s področja strokovnega dela arhiva in daje direktorju mnenja, predloge in pobude za reševanje teh vprašanj, daje predhodno mnenje ministru k imenovanju in razrešitvi direktorja arhiva ter opravlja druge naloge v skladu z veljavnimi predpisi in sklepom o ustanovitvi.

Strokovni svet zavoda ima tri člane – predstavnika Arhivskega društva Slovenije (Katja Zupanič), predstavnika Pedagoške fakultete v Mariboru (dr. Darko Friš) in predstavnika delavcev, ki so ga izvolili delavci arhiva (mag. Boštjan Zajšek).

Strokovni svet spremlja in ocenjuje delovanje arhiva in politiko njegovega ustanovitelja, ugotavlja ustreznost strateškega načrta in programa dela glede na namen, zaradi katerega je arhiv ustanovljen, obravnava vprašanja s področja strokovnega dela arhiva in daje direktorju mnenja, predloge in pobude za reševanje teh vprašanj, daje predhodno mnenje ustanovitelju k imenovanju in razrešitvi direktorja arhiva, daje druge pobude in predloge v zvezi z delovanjem arhiva ter opravlja druge naloge v skladu z veljavnimi predpisi in sklepom o ustanovitvi zavoda.

4. Opis dejavnosti

Zakonska podlaga delovanja arhiva so Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA; Uradni list RS, št. 30/06; 23.3.2006 in Uradni list RS, št. 51/14; 7. 7. 2014), Zakon o arhivskem gradivu, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacienta (Uradni list RS, št. 85/16; 28. 12. 2016), in Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 42/17; 4. 8. 2017).

Pokrajinski arhiv Maribor opravlja v okviru svoje javne službe naslednje naloge:

- vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah, priprava pisnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva, dajanje pojasnil v zvezi z dolžnostmi javnopravnih oseb glede dokumentarnega in arhivskega gradiva, izvajanje strokovnega nadzora in usposabljanje uslužbencev javnopravnih oseb, ki upravljajo z dokumentarnim gradivom, in delavcev ponudnikov storitev, ki opravljajo dela zajema, hrambe gradiva v digitalni obliki in spremljevalnih storitev,
- priprava dodatnih pisnih strokovno tehničnih navodil iz 40. člena tega zakona javnopravnim osebam za odbiranje in izročanje arhivskega gradiva v digitalni obliki,
- evidentiranje in razglašanje zasebnega arhivskega gradiva pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb ter izvajanje strokovnega nadzora nad njimi,
- sodelovanje z lastniki zasebnega arhivskega gradiva, strokovno svetovanje,
- pridobivanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva,
- strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, ki je v arhivih, izdelovanje popisov, inventarjev, vodnikov in drugih pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva in njihovo objavlanje ter objavlanje arhivskih virov,
- vrednotenje javnega dokumentarnega gradiva v arhivih, izločanje nepotrebnega dokumentarnega gradiva in odbiranje arhivskega gradiva v arhivih ob strokovni obdelavi arhivskih fondov in zbirk,
- hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva,
- vodenje evidenc javnega in zasebnega arhivskega gradiva,
- evidentiranje arhivskega gradiva, ki je v zamejstvu in po svetu ter se nanaša na Slovenijo in Slovence, dopolnjevanje lastnega gradiva z reprodukcijami tega gradiva ter izdelovanje vodnikov in drugih pripomočkov o arhivskem gradivu,
- dajanje arhivskega gradiva v uporabo, izdajanje prepisov oziroma kopij dokumentov ter potrdil na podlagi dokumentov,
- posredovanje kulturnih vrednot v zvezi z arhivskim gradivom,
- opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved, povezanih z arhivskim gradivom,
- druge strokovne in upravne naloge.

Dejavnost arhiva se izvaja v splošni in strokovni službi.

Strokovna služba se izvaja v naslednjih oddelkih: oddelek za starejše gradivo, oddelek za gradivo uprave, oddelek za gradivo pravosodja, oddelek za vzgojo in izobraževanje, oddelek za gradivo zdravstva, sociale in kulture, oddelek za gradivo gospodarstva, oddelek za članske organizacije in oddelek za zasebno gradivo,

oddelek za fototeko ter oddelek za informatiko. Vzpostavljeni sta čitalnica in pisarna za izdajo dokumentov v upravne in poslovne namene.

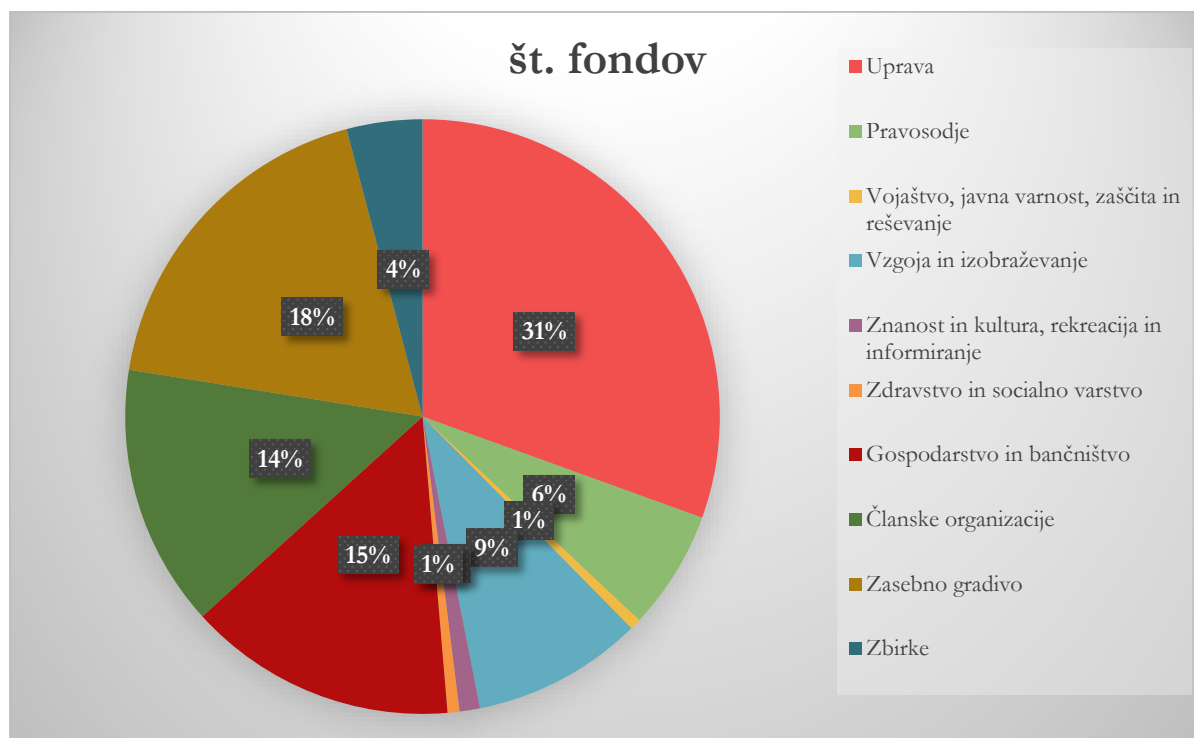
Svojo dejavnost Pokrajinski arhiv Maribor opravlja na sedežu zavoda v Mariboru in v dveh enotah:

- v Enoti za koroško območje v Ravnah na Koroškem ter
- v Enoti za Prekmurje v Murski Soboti.

5. Fondi in zbirke arhivskega gradiva

Stanje fondov in zbirk iz evidence fondov na dan 31. 12. 2025 – Pokrajinski arhiv Maribor hrani **2162 fondov in zbirk oziroma 18.233,6 tekočih metrov gradiva.**

Področje	št. fondov
Uprava	660
Pravosodje	140
Vojaštvo, javna varnost, zaščita in reševanje	13
Vzgoja in izobraževanje	201
Znanost in kultura, rekreacija in informiranje	24
Zdravstvo in socialno varstvo	14
Gospodarstvo in bančništvo	316
Članske organizacije	308
Zasebno gradivo	397
Zbirke	89
Skupaj:	2162

6. Prostori in oprema

Med osnovnimi nalogami, ki jih nalaga Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, je dokončna zagotovitev materialnega varstva za prevzeto gradivo. Pokrajinski arhiv Maribor je v letu 2025 hranil arhivsko gradivo v skladiščih na treh lokacijah (Glavni trg 7 – 4 skladišča, skladišče Enote za koroško območje, v najetem skladišču v Melju ter v skladiščih Enote za Prekmurje). Skladišča ustrezajo minimalnim zahtevam za hrambo arhivskega gradiva, pod pogojem, da se mikroklimatske razmere redno nadzorujejo in skladišča redno vzdržujejo.

V prostorih sedeža arhiva na Glavnem trgu 7 in v Enoti za koroško območje so arhivska skladišča primerno vzdrževana. V preteklih letih so bila opravljena mnoga investicijska vzdrževalna dela, ki pogoje v skladiščih ohranjajo primerne za hrambo arhivskega gradiva. Zaradi starosti stavb in dejstva, da sedanji prostori niso namensko grajeni oz. namenjeni hrambi arhivskega gradiva, je potrebno tudi v prihodnje primerno vzdrževati skladišča in ohranjati stanje, ki je primerno za hrambo arhivskega gradiva. Investicijska sredstva se bodo tako namenjala vzdrževanju obstoječega stanja, dokler se za prostorsko problematiko Pokrajinskega arhiva Maribor ne bo našla primernejša rešitev.

V najetem skladišču v Melju so mikroklimatski pogoji ustrezni in stabilni. V skladišču je prostora še za okoli 1 tekoči kilometer gradiva. **Skladišče tako omogoča le nujne prevzeme arhivskega gradiva.** V sodelovanju z Ministrstvom za kulturo Pokrajinski arhiv Maribor išče primerno lokacijo za izgradnjo namenske arhivske stavbe v Mariboru. Novogradnja z zadostnimi prostorskimi kapacitetami in funkcionalnimi prostori bi dvignila nivo varovanja arhivskega gradiva na območju, ki ga pokriva Pokrajinski arhiv Maribor, z združitvijo skladišč na enem mestu pa pomembno vplivala tudi na učinkovitost delovnih procesov v zavodu. Prav slednje je pomembno za zagotavljanje pravočasnega odziva mariborske arhivske službe, ki v zadnjih letih (zaradi sprememb Gradbenega zakona leta 2018) beleži 30-odstoten porast zahtevkov za izdajo kopij gradbenih zadev, ki so običajno zelo nujne. Raztresenost arhivskega gradiva na več lokacij te postopke bistveno podaljšuje.

Problem s prostorom nastaja tudi v Enoti za koroško območje na Ravnah na Koroškem, kjer je v arhivskih depojih le še za 120 tm prostora za nove prevzeme arhivskega gradiva. Od leta 2018, torej od zaposlitve arhivista za koroško območje, so se aktivnosti pri delu z javnopravnimi osebami na tem območju občutno povečale in posledično tako prihaja do prevzemov arhivskega gradiva, ki se pri ustvarjalcih nahaja že veliko več kot zakonsko določenih 30 let. Po zadnjih izračunih bi morali od ustvarjalcev v naslednjih petih letih prevzeti okoli 1,6 tekočega kilometra gradiva. Potrebe po arhivskih depojih v enoti Pokrajinskega arhiva Maribor na Ravnah so zelo velike in je potrebno pristopiti k iskanju dolgoročne rešitve – novih prostorov za hrambo arhivskega gradiva za koroško območje.

V letu 2024 je bila v uporabo predana nova stavba Enote za Prekmurje v Cvetkovi ulici 1 v Murški Soboti. Gre za naj sodobnejše arhivske prostore v Sloveniji, ki na površini okoli 1.700 m² vključujejo moderna skladišča, čitalnico, predavalnico, razstavišče, delovne prostore, razpraševalnico in konferenčno sobo. V stavbi so 4 arhivska skladišča s površino 968 m², v katerih je mogoče hraniti okoli 8 tekočih kilometrov arhivskega gradiva. V letu 2024 je bilo iz Maribora v Murško Soboto preseljenega 1,8 t. km. arhivskega gradiva, v letu 2025 je bilo v ta skladišča prevzetih 235 t. m. arhivskega gradiva.

Arhivska skladišča so zgrajena po arhivskih standardih. Vsi depoji se v celoti ogrevajo in hladijo z zrakom iz klimatskih naprav. V vsakem prostoru je nameščen upravljalni panel s tipalom temperature in vlage, s pomočjo katerega se v prostore dovaja ustrezna količina zraka za ogrevanje ali hlajenje.

V arhivskih skladiščih se redno nadzoruje in vodi evidenca vrednosti temperature in relativne vlažnosti zraka s pomočjo sistema iMonnit in dodatno s sistemom za avtomatizacijo objektov SIEMENS (klimatizacija) v Enoti za Prekmurje, redno se vzdržujejo optimalni pogoji za hrambo arhivskega gradiva. V poletnih mesecih je zaradi visoke vlažnosti zraka bilo potrebno z razvlažilci odstranjevati vlago iz skladiščnih prostorov in razstavišča.

Evidenca vrednosti temperature in relativne vlage, prav tako evidenca zunanjih vremenskih pogojev, se vodi tudi ročno, vsak delovni dan, dvakrat na dan (zjutraj in popoldne) za arhivska skladišča.

Ob prostorski problematiki je nujno poudariti, da prostora za nove prevzeme arhivskega gradiva od javnopravnih oseb v Mariboru in Enoti za koroško območje kritično primanjkuje. V prihodnosti bo Pokrajinski arhiv Maribor lahko za omenjeni pristojni območju opravil le zares nujne prevzeme – torej prevzeme arhivskega gradiva, ki je pri ustvarjalcu ogroženo. Poudariti pa je potrebno tudi dejstvo, da nekatere javnopravne osebe pri sebi hranijo gradivo, ki je starejše od za prevzem zakonsko določenih 30

let. Ob prostorski stiski pri ustvarjalcih prihaja tudi do pritiskov na pristojni arhiv za prevzem tega gradiva, kakor to določa zakon.

Vrsta arhivske opreme

Vrsta opreme	Kapaciteta (v tm) oziroma število kosov
Police (lesene)	0
Police (kovinske)	15.645
Premične police	15.167
Omare (kovinske)	38
Predalniki	86
Trezorji	5
Kartotečne omare	30

7. Število zaposlenih

Pokrajinski arhiv Maribor je imel na dan 31. 12. 2025 24 redno zaposlenih delavcev, od tega 21 strokovnih delavcev.

8. Analiza kadrovanja in kadrovska politika

Pokrajinski arhiv Maribor hrani **18.233,6** tekočih metrov gradiva in opravlja strokovni nadzor pri več kot 1560 javnopravnih osebah. Strokovno obdelavo prevzetega gradiva (2143 arhivskih fondov) opravlja 13 arhivistov (več kot 170 arhivskih fondov na arhivista), strokovni nadzor pri javnopravnih osebah pa opravlja 10 arhivistov – torej več kot 150 javnopravnih oseb na arhivista. Manipulacijo in tehnično skrb za materialno varovanje in obvladovanje 18.233,6 tekočih metrov arhivskega gradiva opravljajo 4 arhivski tehniki.

Razmerje med količino gradiva ter številom javnopravnih oseb in številom strokovnih delavcev je vsekakor nesorazmerno, še posebej če to stanje primerjamo z enakim razmerjem v drugih arhivskih institucijah.

Za doseg idealnega razmerja Pokrajinski arhiv Maribor dolgoročno potrebuje več dodatnih zaposlitev, predvsem arhivistov in arhivskih tehnikov. Kratkoročno pa za učinkovito izvajanje javne arhivske službe nujno potrebuje vsaj tri arhivske tehnike

Dva arhivska tehnika bi bistveno razbremenila obstoječi kader na sedežu zavoda v Mariboru. Glede na količino ohranjenega gradiva ima Pokrajinski arhiv Maribor zaposlenih premalo arhivskih tehnikov. Zaposlena sta le dva, ki pa morata manipulirati s kar 15.000 tekočimi metri arhivskega gradiva na dveh lokacijah. Z uvedbo Gradbenega zakona v letu 2018 ter pričetkom energetskih sanacij se je število zahtev uporabnikov po pridobitvi overjenih kopij gradbenih in uporabnih dovoljenj ter vpogledov v gradbeno dokumentacijo povečalo za vsaj 30%. Velika večina gradiva je v dislociranemu skladišču v Melju, od koder ga je potrebno za stranke pripeljati v čitalnico arhiva in ga pripraviti za uporabo (predvsem gradivo uprave - gradbene zadeve, gradivo gospodarstva in gradivo pravosodja), zahtevane dokumente je potrebno v skladišču poiskati in pripraviti reprodukcije. Takšnih zahtev je v povprečju 200 na mesec (v letu 2025 kar 2420).

Pokrajinski arhiv Maribor ima v sistemizaciji delovnih mest sistemizirano delovno mesto informatika, ki pa ni zasedeno. Arhivist z znanjem informatike na delovnem mestu arhivist z doktoratom je tik pred upokojitvijo, kar pomeni, da moramo v prihodnje razmišljati o zaposlitvi informatika. Arhivist pred upokojitvijo je v zelo visokem – 43. plačnem razredu. S sprostitev tega delovnega mesta, v masi plač ostane

dovolj sredstev za zaposlitev dveh oseb - enega arhivista (19. – 24. plačni razred) ali arhivskega tehnika (8. – 13. plačni razred) in enega informatika (18. – 28. plačni razred). Gre sicer za povečanje kadrovskega načrta iz 24 na 25 zaposlenih, s čimer pa ne bi vplivali na skupno maso plač. Prav tako bi ga implementirali šele ob upokojitvi.

Zaradi napovedane upokojitve arhivista (informatika) ter poslovne sekretarke bo Pokrajinski arhiv Maribor izgubil dva zaposlena z mnogimi izkušnjami, ki bi jih bilo nujno prenesti na nadomestne zaposlitve. V kolikor bi bilo mogoče pred upokojitvami vsaj 6 mesecev zaposliti nove zaposlene, bi bil prehod veliko lažji.

V letu 2026 se bo upokojila tudi izvajalka računovodskega servisa, kar pomeni, da bomo morali v letu 2026 poiskati nov računovodski servis.

9. Delovni čas

Poslovni čas Pokrajinskega arhiva Maribor je od 7. do 15. ure.

Odpiralni čas za uporabnike arhivskega gradiva:

Čitalnica Glavni trg 7:

- od ponedeljka do četrтка med 8. in 14. uro,
- v petek med 8. in 13. uro.

Enota za Prekmurje:

- ponedeljek, sredo in četrtek med 8. in 14. uro.

Enota za Koroško območje:

- ponedeljek, torek, sredo 8.00–14.00,
- petek 8.00–13.00.

Pisarna za izdajo dokumentov, Maribor:

ponedeljek: 8.00–12.00,
sreda: 8.00–12.00 in 14.00–15.00,
petek: 8.00–12.00.

II. Posebni del

1. Temeljni strateški cilji

V strateškem načrtu Pokrajinskega arhiva Maribor za obdobje 2025–2029 so zastavljene naslednje prioritete zavoda:

1. zagotovitev ustrezno velikih in opremljenih arhivskih prostorov za zagotavljanje celovitega varstva arhivskega gradiva in izvajanje arhivske javne službe;
2. zagotovitev varnostnih mehanizmov za zaščito pred kibernetскими napadi;
3. usposobitev zaposlenih za prevzemanje arhivskega gradiva v elektronski obliki – nabava ustrezne strojne, programske in komunikacijske opreme ter prilagoditev arhivskih strokovnih postopkov ter obstoječega poslovnega sistema;
4. zagotovitev dostopnosti digitiziranega arhivskega gradiva za uporabnike, vključno z uporabniki iz ranljivih skupin;
5. vzpostavitev ustreznega podpornega okolja za razvoj stroke;
6. vzpostavitev ustrezne komunikacijsko-informacijske infrastrukture;
7. sprejetje notranjih pravil Pokrajinskega arhiva Maribor;
8. omogočanje še večjega splošnega dostopa uporabnikov do pisne kulturne dediščine;
9. zagotavljanje kakovostnih storitev in promoviranje arhivskega gradiva;
10. razvijanje in širjenje znanj in dobrih praks za posredovanje dediščinskih vrednot;
11. skrb za zaposlene;
12. pozitivna delovna klima;
13. možnost zaposlovanja kadrov za projekte;
14. investicije v restavriranje in materialno varstvo arhivskega gradiva.

Poslanstvo Pokrajinskega arhiva Maribor je izvajanje celovite arhivske javne službe (53. člen ZVDAGA), pri čemer so najpomembnejše dejavnosti vrednotenje, pridobivanje, strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva ter posredovanje le-tega zainteresirani javnosti. Z raznoliko dejavnostjo (razstavami, izobraževanji, konferencami, dnevi odprtih vrat, predavanji, vodenjem šolskih skupin, sodelovanjem z drugimi sorodnimi ustanovami) približujemo bogastvo informacij arhivskega gradiva lokalnemu prebivalstvu in s tem širimo svojo prepoznavnost v lokalnem in mednarodnem okolju.

Arhivi imajo v sodobni družbi ključno vlogo, saj zagotavljajo ohranjanje, organiziranje in dostop do informacij in dokumentov, ki so pomembni za zgodovinsko, pravno, kulturno in družbeno kontinuiteto.

1.1. Dolgoročni cilji Pokrajinskega arhiva Maribor

Na področju strokovnega dela so prioritetni cilji Pokrajinskega arhiva Maribor usmerjeni v učinkovito izvajanje arhivske javne službe in ustrezno varovanje arhivskega gradiva v primernih in optimalnih pogojih materialnega varstva.

Zavedajoč se izzivov, s katerimi se slovenski arhivi soočamo v hibridni dobi poslovanja naših ustvarjalcev, ko dokumentarno in arhivsko gradivo nastaja tako v fizični (analogni) kot tudi elektronski (digitalni) obliki, se je arhiv s polnim prizadevanjem vključil v izvajanje vseslovenskega arhivskega projekta vzpostavitve slovenskega javnega elektronskega arhiva. V okviru Projekta e-ARH.si: ESS 2016–2020 je Pokrajinski arhiv Maribor aktivno sodeloval s strokovnim znanjem in izkušnjami svojih zaposlenih. K dolgoročnemu ohranjanju elektronskega arhivskega gradiva bomo strokovno pristopili že v fazi njegovega nastanka, ne glede na medije, načine zapisa ali pojavnost, v katerih gradivo nastaja.

Javnopravne osebe, za katere so pristojni arhivi v Republiki Sloveniji, v zadnjih letih pospešeno uvajajo elektronsko poslovanje z dokumenti, ki vključuje tudi uporabo digitalnih časovnih žigov in digitalnih podpisov. Hkrati s tem se vzpostavlja tudi elektronska hramba digitalnih dokumentov, bodisi dokumentov z omejenim rokom hrambe ali s statusom arhivskega gradiva. Še posebej v času epidemije, ki je zahtevala organizacijo dela na daljavo v mnogih organizacijah, so se razkrile mnoge pomanjkljivosti upravljanja z elektronskim gradivom. Vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah in priprava pisnih strokovnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva je prva izmed nalog, ki jih ZVDAGA nalaga pristojnim arhivskim institucijam. Arhivski strokovni delavci se morajo seznaniti z

značilnostmi poslovanja posameznih javnopravnih oseb (ali sklopov le-teh) ter pridobiti natančne informacije o poslovanju z dokumenti v digitalni obliki pri njih.

V prihodnjih letih se nadaljuje strokovna obdelava arhivskega gradiva po sprejetih mednarodnih standardih s pomočjo programskega orodja scopeArchiv, katerega uporaba je v zavodu že utečena. Na informacijskem področju je bila v letu 2020 v sklopu projekta e-ARH.si: ESS 2016–2020 izvedena zelo zahtevna združitev podatkovne baze Arhiva Republike Slovenije in baze slovenskih regionalnih arhivov SIRAnet. Po vseh končanih fazah združitve bo potrebno natančno spremljati delovanje baze in poročati o zaznanih težavah. Veliko pozornosti bo potrebno usmeriti v pravilno rokovanje oz. strokovno obdelavo elektronskega arhivskega gradiva, tako digitaliziranega kot izvorno digitalnega. V okviru projekta in vzpostavljanja slovenskega elektronskega arhiva bomo morali prevzeti skrb za dolgoročno ohranjanje elektronskega arhivskega gradiva v skladu s Strategijo in izvedbenim načrtom razvoja slovenskega elektronskega arhiva (2016–2020). Zavedati se je treba pomena obsega elektronskega arhivskega gradiva in s tem povezanih izzivov predstavitve njegovih vsebin ljudem. Potrebno se bo osredotočiti na probleme in rešitve glede zajemanja in oblikovanja kontekstnih metapodatkov, ki bodo omogočali praktično uporabo elektronskega in tudi fizičnega arhivskega gradiva.

Razvojni dokumenti poudarjajo pomen digitalizacije kulturne dediščine in novih e-storitev za sodobno družbo. Arhiv bo nadaljeval s sistematičnim digitaliziranjem arhivskega gradiva tako za potrebe uporabnikov kot za kreiranje varnostnih kopij in boljše materialno varstvo izvirnikov. Hkrati bomo po digitalizaciji poskrbeli tudi za diseminacijo tega gradiva, da bo dostopno javnosti. Ob načrtovanju digitalizacije v prihodnje je potrebno poleg strategije digitalizacije arhivskega gradiva točno definirati tudi postopke dela z digitalizati. Digitalizacija gradiva zahteva izdelavo smernic oz. navodil, kako z digitaliziranim gradivom ravnati (definirati postopke, poimenovanja, vrsto in mesta hrambe ter dostope).

Izobraževanje zaposlenih je potrebno v prihodnje usmeriti predvsem v področje elektronskega arhiviranja, kjer je znanje povprečnega slovenskega arhivista precej okrnjeno. Arhivisti morajo pridobiti znanja, da bodo svoje strokovno delo z javnopravnimi osebami lahko opravljali kompetentno in zaupanja vredno. Pridobitev ustreznih znanj bo nujna za izvajanje strokovnih nadzorov v prihodnosti, sploh ker arhivisti v veliki večini niso informatiki, ampak imajo družboslovno izobrazbo in znanja, povezana z novimi tehnologijami in načini dela, pridobivajo sproti.

Na kadrovskem področju si bomo prizadevali za pridobitev novih delovnih mest, ki bodo omogočila normalno poslovanje in izvajanje delovnih procesov v zavodu. Za doseg idealnega razmerja med količino gradiva in številom zaposlenih potrebuje Pokrajinski arhiv Maribor več dodatnih zaposlitev, predvsem arhivistov in arhivskih tehnikov. Kratkoročno pa za učinkovito izvajanje javne arhivske službe nujno potrebuje vsaj tri arhivske tehnike.

Arhiv bo tudi v prihodnje ostal zvest tradiciji posredovanja kulturnih vrednot širši javnosti. Z racionalno izrabo finančnih sredstev in lastnim znanjem, ki ga imajo naši zaposleni, bomo tudi v prihodnje pripravljali razstave, predstavitve publikacij in druge primerne dogodke, pripravili tudi video projekcije, obogatene s slikovnim gradivom, pričevanji in drugimi zanimivostmi. Hkrati bomo te vsebine optimizirali tako, da bodo dostopne tudi ranljivim skupinam uporabnikov oz. obiskovalcev. Na ta način bo zavod s svojo dejavnostjo dosegel širši krog javnosti, predvsem pa omogočil, da bodo enkratni dogodki dostopni tudi po njihovem zaključku.

Pokrajinski arhiv Maribor bo v prihodnje nadaljeval tudi z izdajanjem publikacij, ki bodo tematsko vezane na obravnavane fonde oz. teme. S tem bo strokovno in znanstveno delo sodelujočih strokovnih delavcev pri obdelavi gradiva ali pripravi razstav tudi primerno karakterizirano. Publikacije bodo presegle nivo razstavnih katalogov in bodo izhajale kot znanstvene monografije.

Pokrajinski arhiv Maribor bo tudi v prihodnje nadaljeval z izobraževanjem zaposlenih pri javnopravnih osebah, kot to zahteva področna zakonodaja. Pri tem bo dajal poudarek podajanju lastnega strokovnega znanja, izkušenj ter aktualnih vsebin vezanih na novosti pri delu z dokumentarnim in arhivskim gradivom.

V prihodnjih letih je treba pri zaposlenih spodbuditi vključenost v strokovne razprave v obliki prispevkov na domačih posvetovanjih in zborovanjih. Strokovni delavci sodelujejo z arhivi doma in v tujini (strokovne skupine, sodelovanje v projektih s hrvaškimi arhivi..), s sorodnimi ustanovami oziroma dejavnostmi (UKM, MNOM, PMM, PMMS, PMSG, NŠAMB, območne knjižnice, javni zavodi s področja kulture itd.), sodelujejo v raziskovalnih projektih, katerih nosilci so druge ustanove. Potrebno je doseči večjo prepoznavnost rezultatov teh sodelovanj, jih zapisati in publicirati, saj bo to omogočilo plodno strokovno razpravo in nova znanja ali kompetence.

1.2. Prostorska problematika

Med osnovnimi nalogami, ki jih nalaga Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivih, je dokončna zagotovitev materialnega varstva za prevzeto gradivo. Pokrajinski arhiv Maribor trenutno hrani arhivsko gradivo v skladiščih na treh lokacijah (Glavni trg 7 – 4 skladišča, skladišče Enote za koroško območje, najeti skladiščni prostori v Melju/Maribor ter 4 skladišča Enote za Prekmurje). Skladišča ustrezajo minimalnim zahtevam za hrambo arhivskega gradiva, pod pogojem, da se pogoji redno nadzorujejo in skladišča redno vzdržujejo.

V prostorih sedeža arhiva na Glavnem trgu 7 in v Enoti za koroško območje so arhivska skladišča primerno vzdrževana, vendar stara in zahtevajo redno sanacijo. V preteklih letih so bila opravljena mnoga investicijska vzdrževalna dela, ki pogoje v skladiščih ohranjajo primerne za hrambo arhivskega gradiva. Zaradi starosti stavb in dejstva, da sedanji prostori niso namensko grajeni oz. namenjeni hrambi arhivskega gradiva, je potrebno skladišča tudi v prihodnje primerno vzdrževati in ohranjati stanje, ki je primerno za hrambo arhivskega gradiva. Investicijska sredstva se bodo tako namenjala vzdrževanju obstoječega stanja, dokler se za prostorsko problematiko Pokrajinskega arhiva Maribor ne bo našla primernejša rešitev.

Z najemom skladiščnih prostorov v Melju v Mariboru je Pokrajinski arhiv Maribor rešil problematiko neustreznega skladišča na Jadranski cesti v Mariboru in začasno rešil prenapolnjenost arhivskih skladišč. Pokrajinski arhiv Maribor je namreč zaradi prenapolnjenosti ustavil prevzemanje arhivskega gradiva od ustvarjalcev. Vendar pa projekcije za prevzemanje arhivskega gradiva, ki so bile izdelane že leta 2007 kažejo, da bi potrebovali še bistveno več prostih kapacitet. V novo najeto skladišče v Melju je bilo preseljeno arhivsko gradivo iz skladišča na Jadranski cesti in ga zapolnilo do 80 %. Trenutno je v tem skladišču prostora še za okoli en tekoči kilometer gradiva. Novo najeto skladišče tako omogoča le nujne prevzeme arhivskega gradiva. V sodelovanju z Ministrstvom za kulturo mora Pokrajinski arhiv Maribor intenzivno iskati primerno lokacijo za izgradnjo namenske arhivske stavbe. Novogradnja z zadostnimi prostorskimi kapacitetami in funkcionalnimi prostori bi dvignila nivo varovanja arhivskega gradiva na območju, ki ga pokriva Pokrajinski arhiv Maribor, z združitvijo skladišč na enem mestu pa pomembno vplivala tudi na učinkovitost delovnih procesov v zavodu. Prav slednje je pomembno za zagotavljanje pravočasnega odziva mariborske arhivske službe, ki v zadnjih letih (zaradi sprememb Gradbenega zakona leta 2018) beleži 30 % porast zahtevkov za izdajo kopij gradbenih zadev, ki so običajno zelo nujne. Raztresenost arhivskega gradiva na več lokacij te postopke bistveno podaljšuje.

Prostori **Enote za koroško območje** v Ravnah na Koroškem so ustrezni in primerni za hrambo arhivskega gradiva, od leta 2018 je tam vzpostavljena tudi čitalniška služba ter redni strokovni nadzori pri ustvarjalcih. Prav povečana aktivnost zaposlenega arhivista in posledični prevzemi arhivskega gradiva na tem območju, pa so pokazali, da bodo skladiščne kapacitete kmalu zapolnjene. V prihodnosti je tako potrebno tudi na Koroškem predvidevati širjenje skladiščnih kapacitet. Interes za pomoč pri zagotavljanju ustrezne lokacije je pokazalo tudi vodstvo Občine Ravne na Koroškem, ki je pripravljeno za ta namen odstopiti primerno zemljišče.

V letu 2024 je bila v uporabo predana nova stavba **Enote za Prekmurje** v Cvetkovi ulici 1 v Murski Soboti. Gre za naj sodobnejše arhivske prostore v Sloveniji, ki na površini okoli 1.700 m² vključujejo moderna skladišča, čitalnico, predavalnico, razstavišče, delovne prostore, razpraševalnico in konferenčno sobo. V stavbi so 4 arhivska skladišča s površino 968 m², v katerih je mogoče hraniti okoli 8 tekočih kilometrov arhivskega gradiva. V letu 2024 je bilo iz Maribora v Mursko Soboto preseljenega 1,8 t. km. arhivskega gradiva.

Arhivska skladišča so zgrajena po arhivskih standardih. Vsi depoji se v celoti ogrevajo in hladijo z zrakom iz klimatskih naprav. V vsakem prostoru je nameščen upravljalni panel s tipalom temperature in vlage, s pomočjo katerega se v prostore dovaja ustrezna količina zraka za ogrevanje ali hlajenje.

Ob prostorski problematiki je nujno poudariti, da prostora za nove prevzeme arhivskega gradiva od javnopravnih oseb v Mariboru in Enoti za koroško območje kritično primanjkuje. V prihodnosti bo Pokrajinski arhiv Maribor lahko za omenjeni pristojni območju opravil le zares nujne prevzeme – torej prevzeme arhivskega gradiva, ki je pri ustvarjalcu ogroženo. Poudariti pa je potrebno tudi dejstvo, da nekatere javnopravne osebe pri sebi hranijo gradivo, ki je starejše od za prevzem zakonsko določenih 30 let. Ob prostorski stiski pri ustvarjalcih prihaja tudi do pritiskov na pristojni arhiv za prevzem tega gradiva, kakor to določa zakon.

2. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Mnenje strokovne komisije o ustreznosti programskih vsebin, skladnosti z zakonodajo ter posebnih programskih poudarkih je bilo, da so v programu zajete naloge, ki izhajajo iz 53. člena ZVDAGA. Upoštewane so prioritete pri izvajanju programa varstva arhivskega gradiva v letu 2025. V programu so bili jasno opredeljeni letni cilji, zato je skupna ocena, da je program zelo kakovosten.

Na osnovi nalog, ki jih opravlja arhiv na pristojnem območju, določenem v okviru arhivske mreže, smo opravili v letu 2025 številne dejavnosti, ki so bile in tudi niso bile predvidene v planu dela.

Izpolnili smo postavljene cilje, ki so skladni z ZVDAGA in izhajajo iz poznavanja razmer pri ustvarjalcih na terenu. Z doslednim izvajanjem programa smo z velikimi naporji kljub opisani prostorski stiski zagotovili pregled nad stanjem dokumentarnega in arhivskega gradiva na terenu in zagotovili njegovo varstvo. Za ta namen smo opravili več aktivnosti na področju izobraževanja uslužbencev javnopravnih oseb, ki upravljajo z dokumentarnim in arhivskim gradivom, z izvedbo usposabljanja, preizkusov ter permanentnega izobraževanja.

2.1. Vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah, dajanje pojasnil v zvezi z dolžnostmi javnopravnih oseb glede dokumentarnega gradiva, izvajanje strokovnega nadzora

Primerjava dosežkov z zastavljenimi cilji kaže na zelo dober uspeh. V letu 2025 so strokovni delavci vzpostavili 162 stikov z javnopravnimi osebami. Kontakti med ustvarjalci in pristojnimi arhivisti so vezani predvsem na povečevanje pristojnosti, ki jo arhivska strokovna služba usmerja že na področje dokumentarnega gradiva. Kontakti so se tako v glavnem nanašali na potrjevanja klasifikacijskih načrtov, pripravo in izdajanje navodil za odbiranje, izločitvene sezname dokumentarnega gradiva in druge zadeve, vezane na pisarniško papirno kot tudi elektronsko poslovanje. V letu 2025 je bilo opravljenih 60 rednih oz. izrednih obiskov ter strokovnih nadzorov pri javnopravnih osebah. Po različnih komunikacijskih kanalih (telefon, elektronska pošta) je 162 javnopravnih oseb pri strokovnih delavcih iskalo pojasnila v zvezi z dolžnostmi glede dokumentarnega in arhivskega gradiva. Strokovni delavci so opravili vrednotenje dokumentarnega gradiva pri gradivu 116-ih javnopravnih oseb. Izdanih je bilo 37 pisnih strokovnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega.

Delo z javnopravnimi osebami je v letu 2025 potekalo po zastavljenih načrtih. Strokovni nadzori so bili opravljeni ob obiskih javnopravnih oseb, strokovno svetovanje pa je v nekaterih primerih potekalo preko elektronskih komunikacijskih kanalov.

V skladu s 3. členom UVDAG so bilo izdani 4 sklepi o vpisu v register ustvarjalcev arhivskega gradiva.

V letu 2025 beležimo sodelovanje z 12 lastniki zasebnega arhivskega gradiva.

Področje vrednotenja ter nadzora pri ustvarjalcih smo v letu 2025 izpeljali v skladu z zastavljenimi cilji.

2.2. Usposabljanje uslužbencev javnopravnih oseb

Izvedba izobraževanj v letu 2025 je potekala skladno z načrtom in potrjenim programom za leto 2025, zaradi zaznanih potreb ustvarjalcev smo organizirali 2 dodatni usposabljanji.

V letu 2025 je Pokrajinski arhiv Maribor organiziral 4 seminarje za uslužbence javnopravnih oseb za pripravo na opravljanje preizkusa strokovne usposobljenosti, ki se jih je udeležilo 92 oseb, 86 oseb je uspešno opravilo preizkus usposobljenosti v skladu s Pravilnikom o strokovni usposobljenosti za delo z dokumentarnim gradivom (U. l. RS, št. 66/16).

Izvedena so bila 3 izobraževanja za dopolnjevanje in obnavljanje znanja, ki se jih je udeležilo 442 oseb.

Področje usposabljanja uslužbencev javnopravnih oseb smo izpeljali skladno z načrtovanimi cilji. Skupno število udeležencev izobraževanj v letu 2025 je 534.

2.3. Pridobivanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva

Pokrajinski arhiv Maribor je v letu 2025 opravil 75 prevzemov arhivskega gradiva. Dodanih oz. dopoljenih je bilo skupno 75 arhivskih fondov in zbirk v količini 478 tekočega metra gradiva. V letu 2025 smo pridobili 474,3 tm javnega in 3,8 tm zasebnega arhivskega gradiva.

Ob prostorski problematiki je nujno poudariti, da prostora za nove prevzeme arhivskega gradiva od javnopравnih oseb kritično primanjkuje. V prihodnosti bo Pokrajinski arhiv Maribor lahko opravil le zares nujne prevzeme – torej prevzeme arhivskega gradiva, ki je pri ustvarjalcu ogroženo. Poudariti pa je potrebno tudi dejstvo, da nekatere javnopравne osebe pri sebi hranijo gradivo, ki je starejše od za prevzem zakonsko določenih 30 let. Ob prostorski stiski pri ustvarjalcih prihaja tudi do pritiska na pristojni arhiv za prevzem tega gradiva, kakor to določa zakon.

2.4. Obdelava arhivskega gradiva in dostopnost

V letu 2025 je bilo v strokovno obdelavo vključenih 71 arhivskih fondov in zbirk.. V podatkovno bazo je bilo na vseh nivojih skupno vnesenih **80.046 vpisov popisnih enot**. Popisovanje je potekalo s pomočjo programskega orodja scopeArchiv na vseh nivojih popisovanja, zaključene popisne enote pa so takoj po objavi dostopne uporabnikom preko [Virtualne arhivske čitalnice](#).

Na nivoju arhiva je bilo v podatkovno bazo slovenske javne arhivske službe (SAJS) scopeArchiv vnesenih 80.046 popisnih enot, 3.524 vnosov pa v modulu Tehnične enote.

Tabela 1: Prirast zajetih popisnih enot v bazo PAM po nivojih v letu 2025.

Zapisov o:	2021	2022	2023	2024	2025	PRIRAST 2025
skupini fondov	161	163	166	167	167	0
fondih	2.081	2.096	2.109	2.142	2.162	20
podfondih	90	91	89	93	96	3
serijah	4.499	4.615	4.703	4.863	5.092	229
podserijah	10.681	11.035	11.184	11.729	12.323	594
združenih dok.	1.010.346	1.093.851	1.178.997	1.250.187	1.328.844	78.657
dokumentih	182.700	189.834	194.255	194.255	197.712	3.457
SKUPAJ	1.210.559	1.301.686	1.391.504	1.466.351	1.546.397	80.046

V obdobju od 1. 1. 2025 do 31. 12. 2025 je zbirke Pokrajinskega arhiva Maribor na portalu Kamra¹ obiskalo 14.857 gledalcev.

Na področju obdelave arhivskega gradiva in njegove dostopnosti smo dosegli zastavljene cilje, z redakcijami popisov in dodajanjem digitalizatorov pa dosegli tudi nov mejnik, ki uporabnikom arhivskega gradiva omogoča uporabo le-tega na daljavo.

2.5. Hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva

V letu 2025 se je nadaljevalo čiščenje gradiva (odstranjevanje sponk ter plastičnih ovojev), tehnične enote novo prevzetega gradiva in nekaterih že prevzetih fondov so bile opremljene z novimi tablicami.

V restavratorski delavnici so bili opravljeni konservatorski in restavratorski posegi na 110 arhivskih dokumentih. Razlogi za restavratorstvo so bili slaba kakovost papirja, raztrganine in druge poškodbe, v nekaterih primerih tudi posledice plesni.

¹ Dostopno na: <https://www.kamra.si/organizacije/pokrajinski-arhiv-maribor/>.

2.6. Digitalizacija arhivskega gradiva

V letu 2025 je ob digitalizaciji nastalo **130.299** digitaliziranih arhivskega gradiva, od tega 127.225 digitiziranih razglednic, fotografij in evidenčnih kartonov ter 3.074 digitaliziranih načrtov. Digitalizirali smo gradivo, ki smo ga na ta način želeli zaščititi pred poškodbami zaradi fizične uporabe (zelo uporabljane, krhke načrte, slabo ohranjene zapisnike, evidence in podobno).

Na področju digitalizacije smo ob dodeljenih finančnih sredstvih presegli zastavljene cilje za leto 2025.

2.7. Evidentiranje arhivskega gradiva v tujini

V letu 2025 so strokovni delavci evidentirali arhivsko gradivo, ki se nanaša na Slovenijo in Slovence v štirih arhivskih ustanovah, in pregledali 5 fondov.

Naziv ustanove, kraj, država. Cilj evidentiranja*	Fondi, na katerih se je opravljalo evidentiranje	Trajanje (št. del. dni) in datum	Ime in priimek udeleženca
Hadtörténeti Intézet és Múzeum Budapest – Hadtörténelmi Levéltár – Inštitut in muzej za vojno zgodovino Budimpešta – Vojni arhiv Popisati gradivo, ki zajema dokumentacijo, ki se nanaša na Slovenijo oz. Prekmurje.	fond 1649 M. kir. szombathelyi 3. vámőrkerületi parancsnokság / Poveljstvo 3. madžarsko-kraljevega carinskega okrožja Sombotel 1924–1925 fond 1243 M. kir. III. szombathelyi katonai kerületi ill. körletparancsnokság / Poveljstvo III. madžarsko-kraljeve honved brigade Sombotel 1919–1944.	3 dni, 15.–17. 7. 2025	Gordana Šövegeš Lipovšek
Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest – MNL OL Budapest / Madžarski nacionalni arhiv – Državni arhiv, Budimpešta Popisati gradivo, ki zajema dokumentacijo, ki se nanaša na Slovenijo oz. Prekmurje.	Gazdasági levéltár – Z 46 Békészerződési osztály / Arhiv gospodarstva – Z 46 Oddelek za mirovne pogodbe	4 dni, 1.–4. 12. 2025	Gordana Šövegeš Lipovšek
Koroški deželni arhiv Celovec Popisati gradivo, ki zajema dokumentacijo, ki se nanaša na Slovenijo oz. Koroško.	Rudarsko sodišče/Berggericht, Rudarsko glavarstvo /Berghauptmannschaft	4 dni, 14. 7. do 17. 7. 2025	Dr. Vinko Skitek
Štajerski deželni arhiv Popisati gradivo, ki zajema dokumentacijo, ki se nanaša na Slovenijo oz. Koroško.	Štajerska deželna deska	3 dni, 13.–15. oktober 2025	Dr. Vinko Skitek

2.8. Uporaba arhivskega gradiva

V letu 2025 je bilo evidentiranih 2627 uporab arhivskega gradiva v znanstvenoraziskovalne namene in 2420 zahtev za pridobitev podatkov iz arhivskega gradiva uporabnikov zaradi pravnega interesa. Ob tem je bilo izdanih 1403 potrdil oz. overjenih prepisov. Izdelanih je bilo 7.817 uporabniških kopij in 9.553 digitizataov.

Tudi v letu 2025 so prevladovale zahteve za izdajo overjenih kopij gradbenih zadev. Le-te so predstavljale kar 61% vseh prejetih vlog. Sledijo jim vloge za izdajo šolskih spričeval z 10 %. Skupaj s številom vlog obenem raste tudi količina vlog, ki niso oddane popolno ali vsebujejo pomanjkljive podatke. Take vloge zahtevajo dodatno obravnavo, pogostejše stike z uporabniki, veliko pa je tudi potrebe po usklajevanju in dogovarjanju.

Uporabniki so reprodukcije arhivskega gradiva uporabili 645 reprodukcij arhivskega gradiva pri pripravi 65 razstav ali publikacij.

2.9. Posredovanje kulturnih vrednost v zvezi z arhivskim gradivom

Projekt in razstava

XXXIII. Arhivski raziskovalni tabor

Nosilci:

Jure Maček in Gordana Šovegeš Lipovšek, Barbara Lešnik

ART je več kot tridesetletni projekt PAM, v sklopu katerega se zbira in evidentira arhivsko gradivo pri posameznikih na terenu. Pri udeležencih tabora ter lastnikih dokumentov se preko tabora povečuje zavest o pomembnosti dokumentov, dijaki razvijajo sposobnost samostojnega pogleda na zgodovino, spoznajo, kako so pomembni zgodovinski dogodki vplivali na življenje majhnih ljudi. Obenem se izvaja zaščita arhivskega gradiva, ohranja se arhivsko gradivo v originalu ali v kopiji ter popularizira se arhiv in delo arhivista. Na letošnji razstavi so bili predstavljeni dokumenti, fotografije, knjižice ipd. arhivsko gradivo, ki je bilo zbrano na arhivskem taboru v Melincih.

Pokrajinski arhiv Maribor je v letu 2025 že triintridesetič zapovrstjo priredil Arhivski raziskovalni tabor, na katerem dijaki evidentirajo in zbirajo arhivsko gradivo (stare dokumente, fotografije, knjižice, knjige, učbenike, molitvenike ipd.). Arhivski raziskovalni tabor je že tradicionalen in je posebnost v arhivski teoriji in praksi tako pri nas kot tudi v ostalih evropskih državah. Tabor na izbranem terenu izvaja evidentiranje, zbiranje in kopiranje arhivskega gradiva. To pomeni, da na terenu pri posameznih osebah in ustanovah udeleženci iščejo ohranjeno arhivsko gradivo. Rezultati raziskovalnega tabora so potem objavljeni v arhivskih strokovnih glasilih.

Tabor je v letu 2025 potekal od 26. do 29. 6. 2025 v Bodoncih in Šalamencih.

[Več o projektu](#)

Projekt
ART kamp

Nosilec: **Narodni dom Maribor**

Sodelovanje PAM: **Mojca Horvat**

Art kamp poteka v okviru festivala Lent že sedemnajsto poletje. Gre za preplet lepih kultur, različnih umetnosti, smelega zabave, športa in rekreacije. Pokrajinski arhiv Maribor je skupaj z Zavodom za varstvo kulturne dediščine v sklopu programa Dediščina okoli nas izvajal delavnice na temo Mariborski grb – spoznavanje dediščine. Obiskovalci so si ogledali različne listine iz bogate zbirke Pokrajinskega arhiva Maribor, ki prikazujejo kako se je grb Maribora spreminjal skozi čas. V 14. stoletju sta na grbu že upodobljena štirioglasta stolpa iz kamnitih kvadrov, ki smo ju vajeni danes. Sredi obzidja je nizek pokrit vratni stolp s širokim odprtim polkrožnim vhodom in dvignjenim mrežastimi vratnim zapiralom, nad vrati pa se spušča golob. Na delavnici so si s pomočjo pripravljene šablone izdelali oziroma zašili grb Maribora.

Projekt

Janko Glazer, pesnik Pohorja

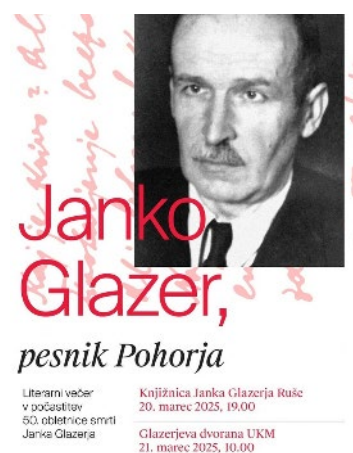
Nosilci: **Drama SNG Maribor, Univerzitetna knjižnica Maribor, Pokrajinski arhiv Maribor, Zavod RAST Ruše, Prva gimnazija Maribor**

Sodelovanje PAM: **Špela Valadžija**

Literarni dogodek v počastitev 50. obletnice smrti Janka Glazerja – pesnika, bibliotekarja, literarnega in kulturnega zgodovinarja, urednika ter dolgoletnega ravnatelja Študijske (danes Univerzitetne) knjižnice Maribor, dijaka in profesorja klasične gimnazije (danes Prve gimnazije) –, svetovnega dneva poezije in Glazerjevega rojstnega dne.

V letu 2025 mineva 50 let od smrti Janka Glazerja, pesnika Pohorja, katerega lirika je zaznamovana z občutjem časa, narave in z iskanjem ubranosti s samim seboj ter s svetom okrog sebe. S svojim raznovrstnim delom je Glazer prepoznavno oblikoval kulturno podobo Maribora in Štajerske 20. stoletja.

Svojo občutljivost, iz katere je rasla njegova poezija, je združeval z zgodovinsko zavestjo in s predanostjo knjižničarskemu delu in z zavezo po ohranjanju slovenske kulturne dediščine.

Literarni dogodek, v katerem je dramaturginja mariborske Drame Maja Borin povezala življenje, delo in poezijo »štajerskega Prešerna«, sta vodila igralca mariborske Drame Mateja Pucko in Davor Herga. Izbor arhivskega gradiva Pokrajinskega arhiva Maribor je pripravila Špela Valadžija. Premiera je bila 20. 3. 2025 v Knjižnici Janka Glazerja Ruše, ponovitve pa: 21. 3. 2025, Glazerjeva dvorana v Univerzitetni knjižnici Maribor; 22. 4. 2025, Knjižnica Lovrenc na Pohorju; 13. 5. 2025 Prvi oder Prve gimnazije Maribor; 29. 5. 2025, Knjižnica Pekre. Po predstavitvi v Univerzitetni knjižnici Maribor je sledil še voden ogled Glazerjeve knjižnice. Na vseh izvedbah skupaj je bilo okoli 300 obiskovalcev.

Pokrajinski arhiv Maribor je v projektu sodeloval z izborom raznovrstnega arhivskega gradiva na izbrano temo, predstavljenega v obliki reprodukcij na vseh izvedbah literarnega dogodka.

Projekt

Dan Maribora

Nosilci: **mariborski kulturni zavodi**

20. oktobra beležimo dan prve pisne omembe Maribora, zato je Mestna občina Maribor, skupaj z mariborskimi kulturnimi zavodi meščankam in meščanom ob prazniku MO Maribor namenila številne aktivnosti, ki so potekale od 17. do 20. oktobra 2025.

Ob dnevu Maribora je Pokrajinski arhiv Maribor sodeloval s sodelovanjem na dogodku **Kolesarsko vodstvo po mariborskih delavskih kolonijah: Vurnikova, Hutterjeva in Železničarska kolonija**, ki smo ga izvedli v sodelovanju z Umetnostno galerijo Maribor.

S kolesi smo se podali po treh mariborskih delavskih naseljih. Pot se je začela v najstarejši, Železničarski (1863–1874, arhitekt Gustav Heinrich Flattich, med Gorkega ulico in nekdanjim koroškim kolodvorom), nadaljevala v Vurnikovi (1928–1933, arhitekt Ivan Vurnik, med Betnavsko in Fochevo) in zaključila v Hutterjevi koloniji (1936–1937, arhitekt Rudolf Kiffman, Ulica Štravhovich). Po treh naseljih vrstnih hiš in dvojčkov so nas povedli arhitekti in osvetlili zgodovinske vidike nastanka delavskih naselij oz. predstavili arhitekturno-urbanistična načela zasnove in gradnje. Spregovorili smo o dediščini, ohranjanju in trenutnem stanju delavskih naselij.

Organizirali smo dogodek **Z avtobusom v Malečnik**: Župnišče in župnijska cerkev sv. Petra v Malečniku, kjer smo sodelovali z Zavodom za varstvo kulturne dediščine OE Maribor ter Župnijo sv. Peter pri Mariboru – Malečnik.

Dan Maribora 2025 je bil namenjen baroku. Ob tej priložnosti je bila v sodelovanju z ZVKD, OE Maribor izdana knjižica z naslovom Baročni Maribor.

Sodelavci PAM: **mag. Nina Gostenčnik (izvedba kolesarskega sprehoda, organizacija avtobusnega izleta v Malečnik)**

Projekt

8. februar – slovenski kulturni praznik

Ob 8. februarju smo v Pokrajinskem arhivu Maribor posvetili dogodke v novi Enoti za Prekmurje. Tam smo pripravili voden ogled po razstavi Što smo mij? Prekmurci v fondih Pokrajinskega arhiva Maribor, ki ga je spremljalo predavanje prof. dr. Andreja Hozjana z naslovom Kdo (in kaj vse) je bil Jožef Klekl st.?

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika vas
vabimo na predavanje

dr. Andreja Hozjana

z naslovom

KDO (IN KAJ VSE) JE BIL JOŽEF KLEKL ST.? OB KLEKLOVEM LETU 2024.

Projekt

Kulturni dnevnik – sodelovanje v projektu Mestne občine Maribor s posebnim programom za osnovnošolske skupine

Nosilec: **Narodni dom Maribor**

Kulturni dnevnik je za udeležence, organizirane šolske skupine, brezplačen projekt, ki je nastal z namenom, da se spodbuja šolajočo se mladino k lastnemu angažmaju in ustvarjanju ter obisku kulturnih ustanov, hkrati pa jim omogočiti, da čim bolj spoznajo različne poklice s področja kulture. Bistvo Kulturnega dnevnika je kulturna vzgoja, katere pomemben del in eden od temeljnih ciljev je vzgajanje kritičnega in občutljivega gledalca in soustvarjalca kulturnih prireditev. Ob dogodkih so predvideni vodeni ogledi po ustanovah, spoznavanje zakulisja in poklicev in poustvarjalne dejavnosti, ki so tematsko povezane z vsebinami predstav oziroma predstavitev, katerim sledijo. Tako imajo mladi poleg ogleda kulturne prireditve ali kulturne ustanove tudi možnost aktivne udeležbe, ki pripomore k razvijanju njihovih lastnih sposobnosti, spretnosti, domišljije in ustvarjalnosti. S tem je kulturnemu dogodku dodana nova razsežnost, ki zagotavlja kreativni razvoj šolajoče se mladine in učinkovito kulturno izobraževanje. Skupinam Kulturnega dnevnika pokažemo prostore arhiva (razstavišče, čitalnico, arhivsko skladišče in knjigoveško delavnico). Tema v letu 2025 je bila nastanek fotografije in stare fotografije, ki jih hrani Pokrajinski arhiv Maribor.

V letu 2025 se je Kulturnega dnevnika in predstavitev v arhivu udeležilo 505 učencev.

Sodelavci PAM: **Mojca Horvat (priprava in izvajanje predstavitev), Andrej Cafuta, mag. Boštjan Zajšek, Marko Bilić (izvedba predstavitev).**

Projekt in razstava

Ta veseli dan kulture

Nosilec: **Pokrajinski arhiv Maribor**

Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2025, smo v Pokrajinskem arhivu Maribor obeležili z mnogimi aktivnostmi na vseh lokacijah zavoda.

Na vseh lokacijah smo organizirali dan odprtih vrat z vodstvi obiskovalcev po notranjosti arhivskih prostorov. V Mariboru smo organizirali voden ogled po razstavi Socialistični puntarji, odprli pa smo razstavo Praznične voščilnice preteklosti. V Murski Soboti smo organizirali vodene ogled po razstavi Iz Mure z ljubeznijo in odprli razstavo Spomini Slovenije.

Sodelavci: **mag. Boštjan Zajšek, Marko Bilič, mag. Nina Gostenčnik, mag. Jure Maček, Blanka Ambruž, Iva Lana Lanščak, Gordana Šövegeš Lipovšek, dr. Vinko Skitek, Anamarija Vogel**

Projekt

Teden čezmejne zgodovine

Nosilci: Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, Pokrajinski arhiv Maribor, Muzej narodne osvoboditve Maribor

18.–20. november 2025, Maribor

Oddelek za zgodovino FF UM, MNOM - Muzej narodne osvoboditve Maribor in Pokrajinski arhiv Maribor smo organizirali tridnevni cikel dogodkov, ki osvetljujejo bogato in zahtevno preteklost slovenskih narodnih skupnosti čez mejo.

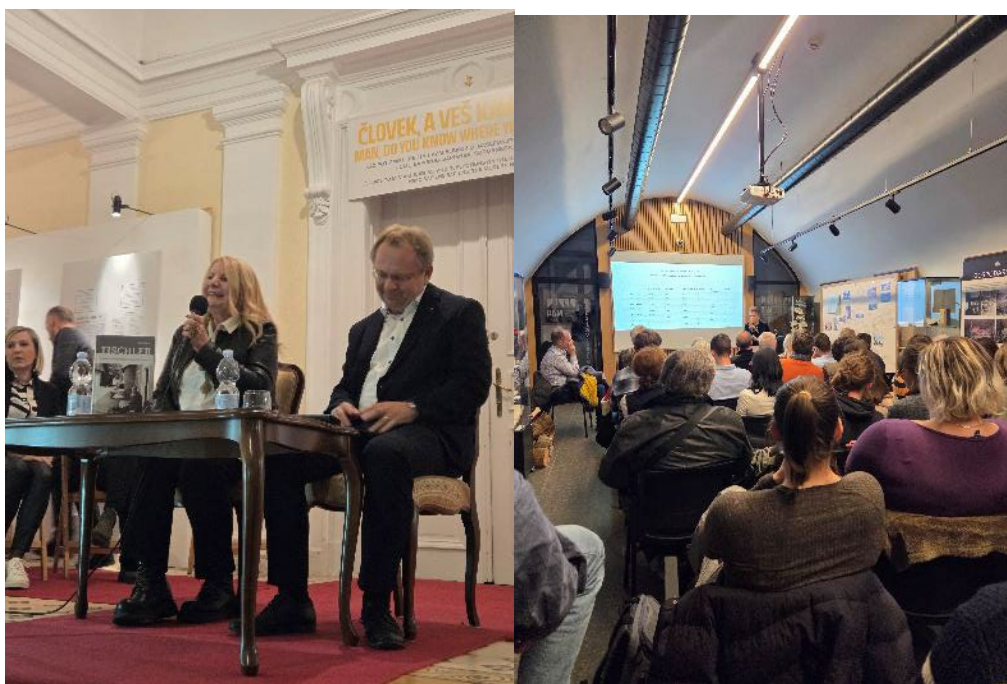
V letu 2025 smo obeleževali dve pomembni obletnici – 70 let Avstrijske državne pogodbe in 50 let Osimskih sporazumov. Ob tej priložnosti so potekali pogovori, predavanja in razstava z izjemnimi gosti iz akademskega sveta: prof. dr. Marija Wakounig, prof. dr. Gorazd Bajc, dr. Danijel Grafenauer, prof. dr. Andrej Rahten, prof. dr. Danijel Grafenauer in drugi.

Program:

Torek, 18. november – otvoritev in okrogla miza v amfiteatru dr. Vladimirja Bračiča (Filozofska fakulteta Maribor)

Sreda, 19. november – predavanje prof. dr. Marije Wakounig (Pokrajinski arhiv Maribor)

Četrtek, 20. november – zaključni dogodek in odprtje razstave (Muzej narodne osvoboditve Maribor)

Projekt

Mednarodni arhivski teden, 9. - 13. 6. 2025

Nosilec: Pokrajinski arhiv Maribor

Spoznavanje preteklosti Prekmurja

Datum in čas: 9. 6. 2025, 9.30

Lokacija: Enota za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor

V okviru Tednov vseživljenjskega učenja bo v Enoti za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor potekala predstavitev z naslovom Spoznavanje preteklosti Prekmurja, ki je namenjena različnim ciljnim skupinam ter širši javnosti.

Odprtje razstave Izgradnja hidroelektrarne Fala, fenomen prve polovice 20. stoletja

Datum in čas: 10. 6. 2025, 13.00

Lokacija (gostovanje): Evropski odbor regij, Bruselj

Muzej narodne osvoboditve Maribor in Pokrajinski arhiv Maribor, v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Slovenije v Bruslju in slovensko delegacijo Evropskega odbora regij, v prostorih Evropskega odbora regij odpira razstavo z naslovom Izgradnja hidroelektrarne Fala, fenomen prve polovice 20. stoletja.

Pfeiferčki - predavanje Roka Kajzerja

Datum in čas: 11. 6. 2025, 18.00

Lokacija: Pokrajinski arhiv Maribor, Glavni trg 7, Maribor

Kako sta dva drobna bankovca postala mariborsko plačilno sredstvo - celo prvi mariborski denar v slovenščini - in kakšni zapleti so spremljali njuno pot v obtok in uporabo. Zgodba njunega očeta, vladnega komisarja Pfeiferja, Maistrovega zaveznika.

Knjige v arhivu – odprtje razstave

Datum in čas: 12. 6. 2025, 11.00

Lokacija (gostovanje): Zgodovinski arhiv Ljubljana

Na razstavi so na ogled knjige, v katerih so zapisi, ki dokazujejo, da smo se rodili, poročili, izobraževali, bili zaposleni, zavarovani, plačali davke, bili v vojski, pri zdravniku ipd.

Predstavitvev 51. zvezka Gradiva za zgodovino Maribora – Mesto Maribor, prvih 100 let, dr. Tone Ravnikar

Datum in čas: 12. 6. 2025, 17.00

Lokacija: Pokrajinski arhiv Maribor, Glavni trg 7, Maribor

Monografija bralcem prinaša pregled prvih stotih let zgodovine Maribora kot urbanega naselja. Z natančnim branjem virov avtor ponuja mnoge inovativne rešitve za zapletena vprašanja zgodnje mariborske preteklosti. Predlaga smiselne razlage časa nastanka Maribora, razmerja med cerkvama v Kamnici in Mariboru, tudi zgodnjih mestnih sodnikov.

MEDNARODNI ARHIVSKI TEDEN
#ARCHIVESAREACCESSIBLE
9.-13. JUNIJ 2025

9. JUNIJ 2025, 9.30
Enota za Prekmurje
Pokrajinskega arhiva Maribor
SPOZNAVANJE PRETEKLOSTI PREKMURJA
V okviru Tednov vseživljenjskega učenja bo v Enoti za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor potekala predstavitev z naslovom Spoznavanje preteklosti Prekmurja, ki je namenjena različnim ciljnim skupinam ter širši javnosti.

12. JUNIJ 2025, 11.00
Zgodovinski arhiv Ljubljana
KNJIGE V ARHIVU – ODPRTJE RAZSTAVE

12. JUNIJ 2025, 17.00
Pokrajinski arhiv Maribor, sedež
PREDSTAVITEV 51. ZVEZKA GRADIVA ZA ZGODOVINO MARIBORA – MESTO MARIBOR, PRVIH 100 LET, dr. Tone Ravnikar
Monografija Mesto Maribor - prvih 100 let bralcem prinaša pregled prvih stotih let zgodovine Maribora kot urbanega naselja. Z natančnim branjem virov avtor ponuja mnoge inovativne rešitve za zapletena vprašanja zgodnje mariborske preteklosti. Predlaga smiselne razlage časa nastanka Maribora, razmerja med cerkvama v Kamnici in Mariboru, tudi zgodnjih mestnih sodnikov.

10. JUNIJ 2025, 13.00
Evropski odbor regij, Bruselj
ODPRTJE RAZSTAVE IZGRADNJA HIDROELEKTRARNE FALA, FENOMEN PRVE POLOVICE 20. STOLETJA
Muzej narodne osvoboditve Maribor in Pokrajinski arhiv Maribor, v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Slovenije v Bruslju in slovensko delegacijo Evropskega odbora regij, v prostorih Evropskega odbora regij odpira razstavo z naslovom Izgradnja hidroelektrarne Fala, fenomen prve polovice 20. stoletja.

ARCHIVES ARE ACCESSIBLE

Projekt

Arhivski piknik 2025

Datum: 30. 5. – 1. 6. 2025

Lokacija: Mestni arhiv Budimpešte

Arhivski piknik v Budimpešti je strokovno-promocijski dogodek, ki ga organizira Budapest Főváros Levéltára (Mestni arhiv Budimpešte) z namenom predstavitve arhivske dejavnosti širši javnosti ter krepite vloge arhivov v kulturnem prostoru. Dogodek poteka praviloma enkrat letno, najpogosteje spomladi ali zgodaj poleti, in je zasnovan kot odprt dan arhiva z izrazitim poudarkom na kulturno-izobraževalnih vsebinah.

Program vključuje predstavitve arhivskih zbirk, strokovnega dela arhivistov, razstave arhivskega gradiva, vodene ogleda ter dejavnosti, namenjene različnim starostnim skupinam. Poseben poudarek je namenjen popularizaciji arhivov, razumevanju pomena arhivskega gradiva ter spodbujanju njegove uporabe v raziskovalne in izobraževalne namene.

Na dogodku je sodeloval tudi Pokrajinski arhiv Maribor, ki je predstavil izbor zgodovinskih razglednic Maribora z reko Dravo. V okviru pedagoško-izobraževalnega programa je arhiv za otroke izvedel ustvarjalno delavnico izdelovanja knjižnih kazal, s katero je na dostopen način spodbujal zanimanje za arhivsko gradivo in kulturno dediščino.

Sodelujoči: **Gordana Šovegeš Lipovšek, Iva Lana Lanščak**

Projekt

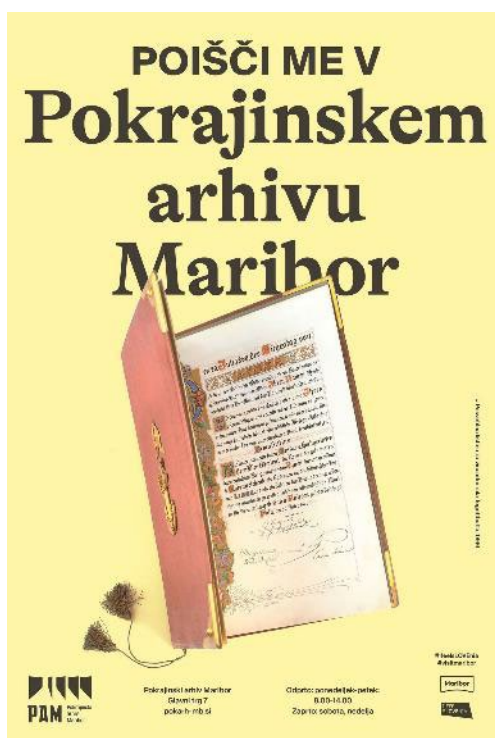
Poišči me v...

Nosilec: **Umetnostna galerija Maribor**

Nadaljevanje in nadgradnja v letu 2023 začete projekta Poišči me..., ki se mu v letu 2024 doda zaključek stavka ...in zberi vse! V sodelovanju z Zavodom za turizem Maribor (Visit Maribor) in Slovensko turistično organizacijo (I Feel SLOVEnia) uspeli izvesti nadgradnjo projekta, ki smo ga začeli v sodelovanju z Mestno občino Maribor.

Poišči me in zberi vse! je »igrifikacija« projekta Poišči me v... Natisnjenih je bilo 8 razglednic z motivi iz zbirk sodelujočih institucij (Lutkovni muzej Maribor, Muzej narodne osvoboditve Maribor, Muzej najstarejše trte na svetu, Pokrajinski arhiv Maribor, Pokrajinski muzej Maribor, Sinagoga Maribor, Umetnostna galerija Maribor in Univerzitetna knjižnica Maribor) in zemljevid, na katerem so označene vse sodelujoče institucije s podatki (spletna stran, naslov, odpiralni čas). Vsaka sodelujoča institucija pri sebi na voljo zgolj razglednico z motivom predmeta iz svoje zbirke in zemljevid, kar pomeni, da obiskovalec na eni lokaciji odkrije razglednico in »igro«. Potem lahko obiše več ali vse lokacije in zbere vseh 8 motivov.

Pokrajinski arhiv Maribor sodeluje v projektu s Posvetilno listino za viceadmirala Tegetthoffa, poveljnika avstro-ogrške mornarice in enega najboljših admiralov 19. stoletja, ki se je rodil v Mariboru, ki se je na razstavi pred čitalnico arhiva.

Projekt

Učne ure v arhivu oz. alternativne oblike (posredovanje gradiva za izvedbo učne ure na šolah, arhiv v kovčku, cehovski sprehod ipd.) v dogovoru s šolami in drugimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. Možnost širitve že obstoječih tem, predvsem s temami 1. in 2. svetovne vojne, življenja med obema vojnama (s poudarkom na gospodarstvu, kulturi, izobraževanju) in po 2. svetovni vojni – priprava novih pedagoških delavnic. Pedagoške ure bi temeljile na arhivskem gradivu, ki ga hrani Pokrajinski arhiv Maribor. Možna tema je tudi predstavitev poklicev v arhivu (poklicno usmerjanje).

Projekt

Praktično izobraževanje v okviru projekta Erasmus +

Nosilec: ZNI - Institute for New Age Education

Praktično izobraževanje štirih kandidatov je v Pokrajinskem arhivu potekalo od 6. 6. do 4. 8. 2025. Kandidatom smo predstavili dejavnost arhiva tako v Mariboru kot v enotah Murska Sobota in Koroška. Spoznali so posebno zanimive primerke arhivskega gradiva, aktualno razstavo, delo v čitalnici, arhivsko skladišče in knjigoveško delavnico ter proces digitizacije. Izvedli so digitizacijo celotne zbirke SI_PAM/1691 Zbirka Prevrtni dogodki na slovenskem Štajerskem in v Prekmurju, delno digitizacijo arhivskega gradiva iz osebnega fonda SI_PAM/1632 Štrekelj Karel, 1874-1912, delno digitizacijo serije SI_PAM/0005/005/001 Domovinska kartoteka Mestne občine Maribor, 19. st.-20. st., delno digitizacijo SI_PAM/1767 Zbirke gradiva okupacijske dobe, 1941–1945.

Digitizati Zbirke Prevrtni dogodki na slovenskem Štajerskem in v Prekmurju so bili predstavljeni na razstavi Maistrova časovna kapsula in objavljeni v sklopu 52. zvezka Gradivo za zgodovino Maribora: Maistrova časovna kapsula v Virtualni arhivski čitalnici, kar omogoča varnejši in lažji dostop do vsebine ter enostavnejšo vključitev v spletne, razstavne, raziskovalne in izobraževalne projekte oziroma povezovanje z drugimi portali, ki posredujejo vsebine kulturne dediščine.

Sodelovanje PAM: **dr. Miroslav Novak, Marko Bilić, Špela Valadžija**

Razstava

Iz Mure z ljubeznijo

Avtorji: **Gordana Šövegeš Lipovšek, Blanka Ambruž, Iva Lana Lanščak, Barbara Lešnik, Marko Bilić**

Enota za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor z razstavo *Iz Mure z ljubeznijo* ob 100-letnici ustanovitve tekstilnega velikana

Pokrajinski arhiv Maribor je v letu 2024 v Murski Soboti pridobil novo stavbo Enote za Prekmurje, ki je bila slovesno predana v uporabo maja 2024. V sodobnem objektu v središču mesta so že zaživele številne dejavnosti, ki so naletele na dober odziv prebivalcev.

Že v prvem letu delovanja je Enota za Prekmurje pripravila dve odmevni razstavi: ob otvoritvi je bila na ogled postavljena razstava *Ej, Romale: Prekmurški Romi* v sliki in besedi, decembra pa je sledila razstava *Što smo mij? Prekmurci v fondih Pokrajinskega arhiva Maribor*, ki je obiskovalce spodbudila k razmisleku o prekmurški identiteti.

V letu 2025 je glavna letna razstava posvečena enemu najpomembnejših podjetij v regiji – tekstilni tovarni Mura, ki letos praznuje 100-letnico ustanovitve. Razstava z naslovom *Iz Mure z ljubeznijo* pripoveduje stoletno pot ene najpomembnejših tekstilnih zgodb na Slovenskem – od skromnih začetkov, preko vzpona in razcveta, do zaključka zgodbe podjetja, ki je zaznamovalo generacije, oblikovalo skupnost in pustilo globok pečat v zgodovini regije.

To je tudi zgodba o delavnosti, natančnih rokah in vsakodnevni vztrajnosti tisočeri, predvsem žensk, ki so desetletja s predanostjo šivale, krojile in soustvarjale prepoznavno kakovost Murinih izdelkov. Čeprav je od stečaja podjetja minilo že več let, ostaja Mura še vedno močno prisotna v kolektivnem spominu prebivalcev regije – ob stoti obletnici ustanovitve pa se ta spomin še posebej močno obuja.

"Želimo, da naša nova enota ne bo zgolj stavba v središču mesta, temveč prostor, ki z zanimivimi vsebinami povezuje preteklost in sedanost. Razstava o Muri je priložnost, da se skupaj poklonimo delu, znanju in tradiciji, ki so zaznamovali našo regijo".

Slavnostna otvoritev razstave *Iz Mure z ljubeznijo* je bila v sredo, 24. septembra 2025, ob 17. uri v prostorih Enote za Prekmurje, na Cvetkovi ulici 1 v Murski Soboti, kjer so nekoč ljudje zahajali po nakupih v Murino prodajalno.

Dogodek je potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar.

Socialistični puntarji

Avtorja: mag. Boštjan Zajšek, Marko Bilić

Leta 2025 mineva 80 let od vzpostavitve komunistične oblasti v Sloveniji. Za komunizem oz. socializem je bilo tipično ideološko povzdigovanje proletariata, tj. delavskega stanu, medtem ko so na kmetijstvo gledali kot na ostanek prejšnje, meščanske družbe. V povečani kmetijski proizvodnji in v novi organizaciji kmetijstva je oblast videla sredstvo za pospešeno industrializacijo. Kmete so prizadeli s številnimi ukrepi – razlastnitvenjem, racionirano preskrbo, obvezno oddajo pridelkov in živine ter kolektivizacijo kmetijske proizvodnje. Pri kmetih je ob tem prihajalo do uporov in kršenja predpisov, večkrat tudi do kaznivih dejanj. Najpogosteje so bili kmetje obsojeni zaradi neizpolnjevanja obveznih oddaj in odkupov, zaradi nasprotovanja agrarni reformi in ustanavljanju kmetijskih obdelovalnih zadrug ter zaradi delovanja v ilegalnih skupinah ali sodelovanja z njimi.

Na razstavi Socialistični puntarji, katere avtorja sta Boštjan Zajšek in Marko Bilić, so predstavljeni nekateri primeri kazenskih spisov Okrožnega sodišča v Mariboru, za ponazoritev tedanje družbenopolitične propagande pa služijo plakati in letaki iz Zbirke lepakov, letakov in plakatov. Na panojih je moč videti tudi fotografije iz prvih dveh desetletij po drugi svetovni vojni, ki prikazujejo kmečko življenje, vsakdanja in sezonska kmečka opravila, podeželske bivalne in gospodarske stavbe ter zadružna poslopja. Te fotografije hrani PAM v Zbirki fotografij in razglednic ter v Zbirki albumov fotografij in razglednic. Poleg tega je razstavljenih še nekaj drugih dokumentov iz fondov: Krajevni ljudski odbor Logarovci, Zbirka gradiva mednarodnega arhivskega raziskovalnega tabora (MART), Okrožni ljudski odbor Maribor. Nekatero fotografije so vzete iz tedanjega časopisja (v glavnem iz lista Tovariš), obenem so razstavljeni tudi posamezni časopisni članki iz Vestnika, Slovenskega poročevalca, Našega dela in Dolenjskega lista. Predstavljeni so tudi jugoslovanski bankovci iz tedanje dobe, ki jih PAM hrani v Zbirki bankovcev, kovancev in obveznic. Kot popestritev razstave pa smo na panojih upodobili inserte iz filma Moj ata, socialistični kulak (1987), ki na podlagi scenarija Toneta Partljiča na zabaven način oriše pogled preprostega podeželskega človeka na tedanje družbenopolitične spremembe in njegovo razumevanje pestrega dogajanja v zvezi z agrarno reformo in vzpostavitvijo komunističnega režima.

Razstava

Razstava starih fotografij in razglednic Selnice ob Dravi, Svetega Duha na Ostrem vrhu in Pohorskega in kobanskega hrama

Avtorica: **Sabina Lešnik**

V Enoti Selnica ob Dravi Mariborske knjižnice je Pokrajinski arhiv Maribor postavil serijo razstav, kjer so bile predstavljene stare fotografije in razglednice Selnice ob Dravi, Svetega Duha na Ostrem vrhu in Pohorskega in kobanskega hrama.

Razstave so bile na ogled od oktobra 2024 do novembra 2025.

Razstava

Praznična voščila preteklosti

Avtorica: **mag. Nina Gostenčnik**

Pokrajinski arhiv Maribor je pripravil razstavo *Praznična voščila iz preteklosti*, ki predstavlja izbor prazničnih voščilnic, poslanih med letoma 1909 in 1969. V času, ko so bile pošte še polne prazničnih čestitk, so ljudje z voščilnicami izražali toplino, bližino in dobre želje svojim dragim – ne glede na razdaljo.

Razstava razkriva bogastvo podob, motivov in sporočil, ki so se skozi desetletja spreminjali – od klasičnih zimskih prizorov, verskih motivov in otroške igrivosti do elegantnih oblikovalskih rešitev iz sredine 20. stoletja. Vsaka voščilnica nosi osebno zgodbo, zapis časa in odsev prazničnega duha preteklih generacij.

Izbrane originalne voščilnice hrani Pokrajinski arhiv Maribor, ki s tem ohranja dragocen del kulturne dediščine vsakdanjega življenja.

Razstava je bila na ogled v razstavišču Atrium na dvorišču Pokrajinskega arhiva Maribor med 3. decembrom 2025 in 5. januarjem 2026. Dostopna je tudi na [spletu](#).

Razstava

Maribor v ruševinah

Avtorica: **mag. Nina Gostenčnik**

Pokrajinski arhiv Maribor je ob Dnevu Maribora na Glavnem trgu v Mariboru postavil razstavo Maribor v ruševinah - Bombni napadi med drugo svetovno vojno, ki predstavlja arhivsko gradivo iz albuma Maribor v ruševinah, ki ga v Zbirki albumov fotografij in razglednic hrani Pokrajinski arhiv Maribor.

Album vsebuje fotografije iz časa bombardiranja v letih 1944/45 ter pomladi leta 1946, ko je bilo veliko ruševin že očiščenih.

Zbirka je nastala na pobudo predsednika Izvršnega odbora Mestnega ljudskega odbora, gospoda Karla Reberška, slike pa so prispevali Fototisk Slovenija: Pfeifer Marjan in Wiessensteiner Franjo ter mariborski fotografi: Čekada Drago, Cizelj Vlado, Pivka Franjo, inž. Kranjčič Franc, inž. Tomšič Dušan, inž. arh. Vičič Viktor, geod. Vončina Anton ter foto oddelek delavnic državnih železnic. **Zbirko je uredil geodet Anton Vončina iz Mestnega gradbenega razdelka.** Statistične podatke so pridobili iz Pokrajinskega muzeja Maribor, Mestnega pogrebnega zavoda in Mestnega gradbenega razdelka.

Maribor je bil iz vidika strateškega bombardiranja zaveznikov dvakraten cilj. Tovarna letalskih motorjev na Teznu je bila prvi cilj zavezniške ofenzive, temu pa so sledili napadi na železniško infrastrukturo, saj je edina prava železniška in cestna povezava, ki ni prečkala Alp in vseh težav ob tem, potekala skozi Maribor. Nekdanja Južna železnica, ki je povezovala Dunaj z edinim avstrijskim pristaniščem Trstom, je bila tudi jeseni 1944 edina prometna žila, po kateri so lahko Nemci hitro in učinkovito oskrbovali fronto v Italiji. Zato so bili Glavni, Koroški in Tezenski kolodvor, železniški most čez Dravo in železniško križišče proti Koroški in iz Pragerskega proti Budimpešti od oktobra 1944 do aprila 1945 glavni cilji zavezniških bombnikov.

V 55-ih bombnih napadih je bilo močnejše poškodovanih 2.290 oz. 47% stavb. 466 poslopij je bilo popolnoma porušenih, 234 jih je bilo poškodovanih več kot 50%, 1.590 pa do 50%. V obdobju od januarja 1944 do aprila 1945 so zavezniška letala na mesto odvrгла 4.750 ton oz. 15.795 bomb. v bombardiranju je bilo ubitih 521 prebivalcev mesta in vojakov.

Razstava je bila na ogled na Glavnem trgu na ogled od 14. do 28. oktobra 2025. Dostopna je tudi na [spletu](#).

Projekt in razstava

Maistrova časovna kapsula

Nosilec: Pokrajinski arhiv Maribor, ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa

Najnovejši zvezek Gradivo za zgodovino Maribora: Maistrova časovna kapsula avtorjev dr. Gregorja Antoličiča, ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, in Špela Valadžija, Pokrajinski arhiv Maribor,

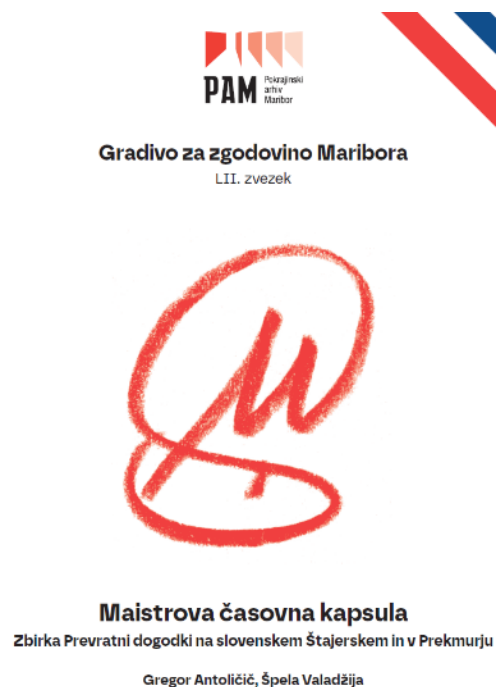
prvič po več kot pol stoletja presega ustaljene prakse objavljanja zgodovinskih virov. Tako tiskana kot elektronska izdaja omogočata dostop do digitiziranega arhivskega gradiva iz Zbirke Prevratni dogodki na slovenskem Štajerskem in v Prekmurju, ki jo je osnoval Rudolf Maister. Reprodukcijske celotne zbirke so bile objavljene v Virtualni arhivski čitalnici.

Raziskava doc. dr. Gregorja Antoličiča je vključena v program (P6-0052), ki ga sofinancira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

V sklopu projekta je bila postavljena tudi razstava Maistrova časovna kapsula, tako v razstavišču Atrium kot na spletu, ki predstavlja Zbirko Prevratni dogodki na slovenskem Štajerskem in v Prekmurju, ki jo je osnoval Rudolf Maister in s tem postal kronist svojega časa, saj se je lotil intenzivnega zbiranja podatkov o prevratnih dogodkih. Maister nam je tako s svojim trudom in čutom za ohranjanje spomina na pomembne zgodovinske dogodke ustvaril neprecenljivo »časovno kapsulo«, ki nam omogoča uvid v čas postimperialne tranzicije in stik s prevratno generacijo.

Razstava je dostopna tudi na [spletu](#).

Nosilci PAM: Špela Valadžija, Marko Bilić, Boštjan Zajšek

V letu 2025 smo pripravili 12 razstav:

Naslov razstave Avtorji razstave Razstavni prostor	Št. eksp.	Katalog (obseg, naklada)	Štev. obisk.	Trajanje razstave od-do	Gostovanje (kraj in čas)
Knjige v arhivu Sodelavci PAM Razstavišče Zgodovinski arhiv Ljubljana		/		12. 6. 2025 – 30. 7. 2025	Zgodovinski arhiv Ljubljana, 12. 6. 2025
Razstava zbranega gradiva 33. arhivskega raziskovalnega tabora; avtorji mag. Jure Maček, Barbara Lešnik in Gordana Šovegeš Lipovšek	50	/	100	30. 6. – 30. 9. 2025	Evangeličanski dom Bodonci
Iz Mure z ljubeznijo 1925–2025; avtorji: Blanka Ambruž, Marko Bilić, Iva Lana Lanščak, Barbara Lešnik, Gordana Šovegeš Lipovšek	166	76 strani, 250 izvodov	592	24. 9. 2025 – konec 2026	
Izgradnja hidroelektrarne Fala – fenomen prve polovice 20. stoletja Mag. Nina Gostenčnik, Mojca Kosi Evropski odbor regij, Bruselj	14	13 strani, 200 izvodov		10. 6. – 10. 7. 2025	Bruselj
Socialistični puntarji Mag. Boštjan Zajšek, Marko Bilić Archivum	150	72 strani, 150 izvodov	100	28. 11. 2025 – maj 2026	
Razstava starih fotografij in razglednic Selnice ob Dravi Avtorica: Sabina Lešnik	15	/		31. 10. 2024–23. 4. 2025	Knjižnica Selnica ob Dravi
Razstava starih fotografij in razglednic Svetega Duha na Ostrem vrhu Avtorica: Sabina Lešnik	9	/		23. 4. – 17. 9. 2025	Knjižnica Selnica od Dravi
Razstava starih fotografij Pohorski in kobanski hram Avtorica: Sabina Lešnik	17	/		17. 9. – 26. 11. 2025	Knjižnica Selnica ob Dravi
Poišči me v ... v sodelovanju z ostalimi kulturnimi institucijami v Mariboru. Pred čitalnico, Pokrajinski arhiv Maribor	1			1. 1. 2025–31. 12. 2025	
Maistrova časovna kapsula dr. Gregor Antoličič, ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Špela Valadžija, Pokrajinski arhiv Maribor Razstavišče Atrium, Pokrajinski arhiv Maribor Spletna razstava https://www.pokarh-mb.si/razstave/maistrova-casovna-kapsula-splet	58	GZM 52, 100 izvodov, 100 strani	175	22. 10. 2025–3. 12. 2025	
Praznična voščila preteklosti Mag. Nina Gostenčnik Razstavišče Atrium PAM Tudi spletna razstava; https://www.pokarh-mb.si/razstave/praznicna-voscila-preteklosti	30	/	100	3. 12. 2025 – 3. 1. 2026	

Maribor v ruševinah Mag. Nina Gostenčnik Glavni trg Maribor Tudi spletna razstava: https://www.pokarh-mb.si/razstave/razstava-maribor-v-rusevinah	50	/	300	14. – 28. 10. 2025	
--	----	---	-----	--------------------	--

Arhiv je v letu 2025 obiskalo 84 šolskih in drugih skupin (1.859 ljudi). Izvedli smo predstavitvene učne ure, delavnice, tematske sprehode po mestu, ki so se nanašali na delovanje cehov in predstavitve arhivske dejavnosti. Z Zavodom za varstvo kulturne dediščine smo v okviru Festivala Lent izvedli delavnice v mestnem parku, z istim zavodom smo sodelovali tudi pri pripravi spletnih gradiv za izvajanje kulturno-umetnostne vzgoje.

Sodelavci PAM so pripravili in izvedli 47 predstavitev oz. predavanj namenjenih javnosti.

Ob pregledu leta 2025 lahko ocenimo, da smo uspeli izvesti visoko število predstavitev arhivske dejavnosti in dosegli ter preseglji zastavljene cilje.

Družbena omrežja

Pokrajinski arhiv Maribor je že od leta 2009 prisoten tudi na družbenih omrežjih preko katerih javnost obvešča o svojih dejavnostih. Spletne platforme so tudi odličen pripomoček za promocijo kulturne dediščine in vsebin, ki jih kulturne ustanove ustvarjamo.

Na družbenem omrežju Facebook beležimo v letu 2025 4.185 sledilcev, vsebina pa je dosegla kar 285.122 ogledov.

Na družbenem omrežju Instagram beležimo v letu 2025 1.124 sledilcev, vsebina pa je dosegla kar 5.254 ljudi.

Veliko dejavnosti smo v času epidemije izvedli tudi preko Youtube kanala Pokrajinskega arhiva Maribor. Tu beležimo 81 naročnikov na kanal, ogledi posameznih posnetkov pa se gibljejo med 20 in 200 ogledov na objavljen posnetek.

2.10. Opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved

Pokrajinski arhiv Maribor je sodeloval v osmih projektih, kjer so zaposleni prispevali svoja znanja in izkušnje in soustvarjali vsebine pomembne za arhivsko stroko ter za promocijo arhivske dejavnosti.

Sodelovanje smo beležili v naslednjih projektih:

- e-ARH.si: NOO 2022–2026,
- Arhivski raziskovalni tabor

V knjižnem katalogu Cobiss je bilo v letu 2025 vpisanih 80 novih objav sodelavcev Pokrajinskega arhiva Maribor, ki so pripravili znanstvene ali strokovne članke, razprave ali sodelovali pri izdaji publikacij. **Med njimi je bila 7 znanstvenih in 5 strokovnih prispevkov.**

Pokrajinski arhiv Maribor je v letu 2025 izdal 10 publikacij:

1. **Moderna arhivistika [Elektronski vir] : časopis arhivske teorije in prakse** = journal of archival theory and practice ; časopis ; [Spletna izd.]. - Maribor : Pokrajinski arhiv, 2018-

V 8. letniku mednarodne revije Moderna arhivistika je objavljenih 27 recenziranih člankov, ki so prosto dostopni preko spleta. Revija Moderna arhivistika je z letom 2021 uvrščena v multidisciplinarno bibliografsko bazo podatkov z indeksi citiranosti Scopus, ki vključuje podatke več kot 21.000 najbolj prestižnih in vplivnih znanstvenih revij na svetu. Revija nadaljuje vsakoletno izdajanje znanstvenih in strokovnih prispevkov s področja arhivistike, dokumentalistike, materialnega varovanja, upravljanja z dokumenti ter sorodnih področij, ki se vežejo na problematiko dokumentarnega in arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in galerijah.

Prinaša novosti na področju teoretičnih osnov arhivske znanosti in dokumentalistike, strokovnih postopkov, raziskovanja, standardov, smernic, dobre prakse, projektov in programov.

- [Letnik/year 8 \(2025\), številka/number 1](#)
- [Letnik/year 8 \(2025\), številka/number 2](#)

2. **Arhivi in digitalne tehnologije : Mednarodna konferenca Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja : 21. - 23. maj 2025, Radenci, Slovenija : knjiga povzetkov** = Archives and digital technologies : International Conference Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving : May 21 - 23, 2025, Radenci, Slovenia : book of abstracts

Ob vsakoletni konferenci Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja izide publikacija s povzetki vseh predstavitev v slovenskem in angleškem jeziku.

Dostopno na [spletu](#).

3. **Iz Mure z ljubeznijo : 1925–2025 : od Janeza Cvetiča in Ludvika Šiftarja do Mure : katalog k razstavi.** Mura (Murska Sobota). katalog | tiskano gradivo | slovenski | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv, cop. 2025 (Maribor : Dravski tisk) | 72 str. ISBN: 978-961-7191-08-0. COBISS-ID: 244148227
4. **Iz Mure z ljubeznijo : 1925-2025 : od Janeza Cvetiča in Ludvika Šiftarja do Mure : katalog k razstavi.** Mura (Murska Sobota). e-knjiga | e-gradivo | slovenski | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv, 2025 | 1 spletni vir (1 datoteka pdf (72 str.)). ISBN: 978-961-7191-10-3. COBISS-ID: 248532995

V letu 2025 je bila glavna letna razstava v Enoti za Prekmurje posvečena enemu najpomembnejših podjetij v regiji – **tekstilni tovarni Mura**, ki je praznovalo 100-letnico ustanovitve. Ob razstavi je bil izdan tudi razstavni katalog, katalog z naslovom **Iz Mure z ljubeznijo** pripoveduje stoletno pot ene najpomembnejših tekstilnih zgodb na Slovenskem – od skromnih začetkov, preko vzpona in razcveta, do zaključka zgodbe podjetja, ki je zaznamovalo generacije, oblikovalo skupnost in pustilo globok pečat v zgodovini regije.

Dostopno na [spletu](#).

5. **Maistrova časovna kapsula : zbirka Prevratni dogodki na slovenskem Štajerskem in v Prekmurju.** Gregor Antoličič ; Špela Valadžija. knjiga | tiskano gradivo | slovenski | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv, 2025 (Maribor : Dravski tisk). ISBN: 978-961-7191-11-0. COBISS-ID: 256666883
6. **Maistrova časovna kapsula : zbirka Prevratni dogodki na slovenskem Štajerskem in v Prekmurju.** Gregor Antoličič ; Špela Valadžija. e-knjiga | e-gradivo | slovenski | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv, 2025. ISBN: 978-961-7191-12-7. COBISS-ID: 256688131

Tokratno izdajo zvezka iz serije Gradivo za zgodovino Maribora (dalje: GZM), ki predstavlja študijo arhivskega gradiva Zbirke Prevratni dogodki na slovenskem Štajerskem in v Prekmurju, iz obdobja od leta 1887 do pribl. 1951, nadgrajujemo s pomočjo dostopne tehnologije in infrastrukture. Fizično izdajo spremlja tudi elektronska različica. Obe omogočata dostop ne samo do avtorjevega izbora arhivskega gradiva, ampak tudi do celotne zbirke reprodukcijgradiva v digitalni obliki, dostopnih na spletni strani Virtualne arhivske čitalnice (VAČ), ki je rezultat projekta elektronski arhiv e-ARH.si Slovenske javne arhivske službe (SJAS).

Dostopno na [spletu](#).

7. **Socialistični puntarji : katalog k razstavi.** Boštjan Zajšek ; Marko Bilić. katalog | tiskano gradivo | slovenski | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv, 2025 (Maribor : Dravski tisk) | 72 str. ISBN: 978-961-7191-13-4. COBISS-ID: 256693507

8. **Socialistični puntarji : katalog k razstavi.** Boštjan Zajšek ; Marko Bilić. katalog | e-gradivo | slovenski | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv, 2025 | 1 spletni vir (1 datoteka PDF (72 str.)). ISBN: 978-961-7191-14-1. COBISS-ID: 257794307

Leta 2025 je minilo **80 let od vzpostavitve komunistične oblasti v Sloveniji**. Na razstavi in katalogu **Socialistični puntarji**, katere avtorja sta **Boštjan Zajšek** in **Marko Bilić**, so predstavljeni nekateri primeri kazenskih spisov **Okrožnega sodišča v Mariboru**, za ponazoritev tedanje družbenopolitične propagande pa služijo plakati in letaki iz **Zbirke lepakov, letakov in plakatov**. Na panojih je moč videti tudi fotografije iz prvih dveh desetletij po drugi svetovni vojni, ki prikazujejo kmečko življenje, vsakdanja in sezonska kmečka opravila, podeželske bivalne in gospodarske stavbe ter zadružna poslopja.

Dostopno na [spletu](#).

9. **Izgradnja hidroelektrarne Fala : fenomen prve polovice 20. stoletja** = Construction of the fala hydroelectric power plant : a phenomenon of the first half of the 20th century. Gregor Novak ; Nina Gostenčnik ; Mojca Kosi ; Miroslava Grašič ; Marjan Matjašič ; Simona Tripkovič. knjiga | tiskano gradivo | slovenski, angleški | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv = Regional Archives : Muzej narodne osvoboditve = Museum of National Liberation, 2025 (Maribor : DesignStudio) | 28 str. ISBN: 978-961-7191-07-3. COBISS-ID: 236032259

Razstava, ki sta jo pripravila Pokrajinski arhiv Maribor in Muzej narodne osvoboditve Maribor, predstavlja neprecenljivo kulturno dediščino – fotografije, s katerimi so graditelji dokumentirali potek gradnje od začetka do konca. Te so v veliki večini ohranjene v arhivskem fondu Elektrarna Fala, ki ga hrani Pokrajinski arhiv Maribor. Ob postavitvi razstave v Bruslju je izšla tudi priložnostna brošura.

Dostopno na [spletu](#).

10. **Baročni Maribor.** Mateja Neža Sitar ; Vlasta Čobal Sedmak ; Barbara Lečnik ; Nina Gostenčnik. knjiga | tiskano gradivo | slovenski | 2025. Maribor : Pokrajinski arhiv : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor, 2025 (Pesnica pri Mariboru : Versaprint) | 28 str. ISBN: 978-961-7191-09-7. COBISS-ID: 246794243

Pokrajinski arhiv Maribor in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor sta v letu 2025 skupaj izdala publikacijo, ki predstavlja baročne spomenike Maribora.

Dostopno na [spletu](#).

V letu 2025 smo na področju sodelovanja v projektih in izdajanja publikacij ter člankov dosegli zastavljene cilje.

2.11. Informatizacija arhiva

Na področju informatizacije arhiva smo v letu 2025 usmerili aktivnosti v izvajanje podpore delovanja podatkovne baze SJAS, sistemov SIRAnet.si in Krpana, izvedli smo nadgradnje infrastrukture. Sodelavce smo seznanjali z novimi rešitvami in skušali upoštevati njihove želje in zahteve pri implementaciji računalniške strojne in programske opreme pri vsakdanjem delu.

Na področju informatizacije smo naredili korak naprej z digitalizacijo postopkov upravljanja z dokumentacijo, ki nastaja pri arhivskem strokovnem delu.

2.12. Izobraževanje zaposlenih

Zaposleni sodelavci so se v letu 2025 udeležili 21 usposabljanj:

1. 12. arhivski seminar za arhiviste iz cerkvenih arhivov in arhiviste iz tujine
2. Spletno srečanje o vrednotenju znanstvenih prispevkov s poudarkom na bibliografijah, znanstveni uspešnosti in sistemih razvrščanja
3. Izobraževanje medarhivske skupine za zdravstvo in socialo
4. Arhivski simpozij: Arhivske znanosti (včeraj, danes, jutri)
5. Izobraževanje o uporabi sistema Scope preko ZOOM-a. Medarhivska delovna skupina za informatiko
6. Seminar – uvod v nov standard »Records in Context« (RiC), ICA/EGAD
7. Konferenca Radenci: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja
8. Spletni seminar z naslovom Delo v COBISS, ki ga je za knjižničarje pripravil IZUM
9. 32. Zborovanje ADS
10. 35. Konferenca Mednarodni arhivski dnevi in 19. Mednarodna jesenska arhivska šola 2025
11. Popularizacija arhivskih znanosti ter arhiviranje klasičnih in digitalnih dokumentov v teoriji in praksi
12. Zoom izobraževanje USIP
13. Delo v COBISS Lib – Prezemanje zapisov in urejanje omejenega nabora bibliografskih podatkov, spletni seminar IZUM
14. Dodatno izobraževanje za delo z dokumentarnim in arhivskim gradivom: Mag. Boštjan Zajšek: Najpogostejše napake pri pripravi popisa arhivskega gradiva za predajo pristojnemu arhivu. Dr. Miroslav Novak: Digitalizacija prevzema arhivskega gradiva v pristojno arhivsko ustanovo.
15. Tridnevna teoretično-praktična delavnice z naslovom Zgodovina, identifikacija in materialna zaščita za fotografsko gradivo, Arhiv republike Slovenije - Center za konserviranje in restavriranje
16. Datainfo - letno usposabljanje, namenjeno varovanju osebnih podatkov in informacijski varnosti
17. Tuzlanski arhivski dnevi
18. Tečaj gotice
19. 17. konferenca Mikrografije, Ljubljana
20. ICA Barcelona Congress 2025, Barcelona
21. 28. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji, Osijek

Zaposleni so pridobivali dodatna znanja na področju strokovne obdelave arhivskega gradiva in dela z informacijskimi sistemi.

2.13. Sklep

Strokovna komisija je v mnenju o ustreznosti programskih vsebin, skladnosti z zakonodajo ter posebnih programskih poudarkih zapisala, da so v Programu dela Pokrajinskega arhiva Maribor za leto 2025 zajete naloge, ki izhajajo iz 53. člena ZVDAGA, da so upoštewane prioritete pri izvajanju programa varstva arhivskega gradiva v letu 2025.

Ob pregledu opravljenega dela v letu 2025 lahko ocenimo, da so bili zastavljeni cilji doseženi, v nekaterih segmentih tudi preseženi. Ugotavljamo, da smo izpolnili tudi nekaj temeljnih ciljev strateškega programa in dolgoročno zastavljenih ciljev.

Natančnejši podatki o doseženih ciljih in rezultatih Pokrajinskega arhiva Maribor leto 2025 se nahajajo v prilogi Poslovnemu poročilu.

3. Sredstva za izvedbo programa

POROČILO ZA LETO 2025 – po dejanskem toku	Financirano	Realizirano
<ul style="list-style-type: none">- Vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopравnih osebah, priprava pisnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva, dajanje pojasnil v zvezi z dolžnostmi javnopравnih oseb glede dokumentarnega gradiva in arhivskega gradiva, izvajanje strokovnega nadzora in usposabljanje uslužbencev javnopравnih oseb, ki delajo z dokumentarnim gradivom, in delavcev ponudnikov storitev, ki opravljajo dela zajema, hrambe gradiva v digitalni obliki in spremljevalnih storitev.- Priprava dodatnih pisnih strokovnih tehničnih navodil iz 40. člena ZVDAGA javnopравnim osebam za odbiranje in izročanje arhivskega gradiva v digitalni obliki .- Evidentiranje in razglašanje zasebnega arhivskega gradiva pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb ter izvajanje strokovnega nadzora nad njimi.- Sodelovanje z lastniki zasebnega arhivskega gradiva, strokovno svetovanje.- Pridobivanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva.- Strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, ki je v arhivih, izdelovanje popisov, inventarjev, vodnikov in drugih pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva in njihovo objavlanje ter objavlanje arhivskih virov.- Vrednotenje javnega dokumentarnega gradiva v arhivih, izločanje nepotrebnega dokumentarnega gradiva in odbiranje arhivskega gradiva v arhivih ob strokovni obdelavi arhivskih fondov in zbirk.- Hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva.- Vodenje evidenc javnega in zasebnega arhivskega gradiva.- Evidentiranje arhivskega gradiva, ki je v zamejstvu in se nanaša na Slovenijo in Slovence, dopolnjevanje lastnega gradiva z reprodukcijami tega gradiva ter izdelovanje vodnikov in drugih pripomočkov o arhivskem gradivu.- Dajanje arhivskega gradiva v uporabo, izdajanje prepisov oziroma kopij dokumentov ter potrdil na podlagi dokumentov.- Posredovanje kulturnih vrednot v zvezi z arhivskim gradivom.- Opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved, povezanih z arhivskim gradivom.- Druge strokovne in upravne naloge.		
Skupaj:	93.800	122.244

4. Nedopustne ali nepričakovane posledice pri izvajanju programa dela

Z vidika delovanja zavoda, ne glede na v mnogih ozirih spremenjene zunanje okoliščine, ni bilo nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa v letu 2025.

Pomanjkanje depojskih kapacitet močno vpliva na znižano izvajanje prevzemov javnega arhivskega gradiva v arhiv.

5. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let

Če leto 2025 primerjamo z doseženimi cilji preteklih let, lahko zapišemo, da nadaljujemo z uspešnim delom. Učinek izvajanja arhivske službe Pokrajinskega arhiva Maribor v letu 2025 ocenjujemo kot uspešen in v skladu s pričakovanji.

V prihodnje bi lahko, z več prostorskimi kapacitetami in dodatnim, nujno potrebnim kadrom, številne cilje preseglj tudi za nekajkrat.

6. Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo

V okviru dogovorjenih sredstev MK RS smo ravnali gospodarno in racionalno ter sproti sprejemali ukrepe za izboljšanje učinkovitosti in kvalitete poslovanja. Prizadevali smo si, da smo v letu 2025 poslovali s skladu z zakonodajo in pri poslovanju upoštevali vse ukrepe, ki jih za poslovanje zakonodaja predpisuje.

7. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora

V letu 2025 smo na področju notranjega nadzora izvedli naslednje izboljšave:

- Pravilnik o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v PAM (posodobitev in uskladitev z zakonodajo), 1. 1. 2025
- Register tveganja v PAM, Metodologija obvladovanja poslovnih tveganj in strategija obvladovanja poslovnih tveganj v PAM (posodobitev in uskladitev z zakonodajo), 3. 1. 2025
- Strateški načrt Pokrajinskega arhiva Maribor 2025-2029, 22. 1. 2025
- Pravilnik o nadomestilih stroškov uporabe arhivskega gradiva in storitev v Pokrajinskem arhivu Maribor, 14. 2. 2025
- Interni akt o popisu poslovnih prostorov, dodelitvi oznak poslovnim prostorom in pravilih za dodeljevanje zaporednih števil računov na davčnih blagajnah v PAM, 1. 7. 2025

8. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi

V splošnem ocenjujemo, da so bili zastavljeni cilji doseženi, saj so bile izpadle dejavnosti nadomeščene z angažiranostjo pri nenačrtovanih dejavnostih.

9. Ocena učinkov poslovanja Pokrajinskega arhiva Maribor na druga področja

Pokrajinski arhiv Maribor opravlja javno službo in zato njegovo delovanje vpliva na lokalno in regionalno okolje. Pri svojem delu se povezuje z deležniki s svojega pristojnega območja, ki s pomočjo ohranjenega arhivskega gradiva ustvarjajo nove vsebine. Muzeji, galerije, knjižnice in vzgojno-izobraževalne ustanove iz arhivskega gradiva črpajo informacije in vsebine, ki jih uporabljajo pri svojem delu. Tako nastajajo nove vsebine, ki širši javnosti predstavljajo osebe, dogodke in podobe iz preteklosti.

Arhiv obiskujejo različni tipi uporabnikov – raziskovalci, učenci, dijaki in študentje ter uporabniki, ki overjene kopije dokumentov potrebujejo v upravno-pravne namene. Strokovni delavci zavoda obiskovalcem predstavljajo dejavnost arhiva in arhivske službe nasploh ter poudarjajo pomen ohranjanja arhivske kulturne dediščine.

V letu 2025 je bilo evidentiranih 2627 uporab arhivskega gradiva v znanstvenoraziskovalne namene ter 2420 zahtev za pridobitev podatkov iz arhivskega gradiva uporabnikov zaradi pravnega interesa. Arhiv je v letu 2025 obiskalo 87 šolskih in drugih skupin (1855 ljudi). Izvedli smo predstavitvene učne ure, delavnice, tematske sprehode po mestu, ki so se nanašali na delovanje cehov in predstavitve arhivske dejavnosti.

10. Poročilo o porabi sredstev za investicijsko vzdrževanje, tekoče vzdrževanje in nakup opreme

Oprema in investicijsko vzdrževanje s sredstvi po odločbi MK 110.000 EUR.

Oprema in investicijsko vzdrževanje s sredstvi iz presežka preteklih let 52.230,44 EUR.

Sanacija fasade na pročelju stavbe PAM, Glavni trg 7, Maribor iz sredstev MOM v višini 7.620 EUR.

Po dejanskem toku

Zap. št.	Naziv opreme in vrsta inv. vzd. oz. investicije (po skupinah sredstev)	Vir sredstev		
		MK	Drugo	Skupaj
1.	Tiskalnik HP LaserJet M209dw	125		125
2.	Strežnik za shranjevanje podatkov QNAP NAS TS 435XeU	1.599		1.599
3.	Tiskalnik Zebra ZD220	537		537
4.	Razvlažilec zraka Master DH 792	2.332		2.332
5.	Tiskalnik HP Laser Jet M2029dw (3kom)	1.066		1.066
6.	Osebni računalnik Lenovo ThinkCentre M70q Gen6 (3 kom)	8.261		8.261
7.	Skener ScanMaker 980XL plus	7.431		7.431
8.	Centralno shranjevanje logov	10.075		10.075
9.	Osebno vozilo Škoda Octavia Combi	28.574		28.574
10.	Računalnik Lenovo ThinkCenter (1 kom)	2.727		2.727
11.	Modul Xenopt SFP+BIDI	87		87
12.	Aktivna oprema za širokopasovno povezavo	1.905		1.905
13.	Stikalo Aruba Networking CX 6000	987		987
14.	Strežnik QNAP	5.762		5.762
15.	Prenova in nadgradnja protipožarnega in protivlomnega sistema, Glavni trg/delno	15.389		15.389
16.	Sanacija fasade na pročelju stavbe PAM, Glavni trg 7/delno	23.143	7.620	30.763
17.	Nadgradnja programske opreme Time/Spice		1.476	1.476
18.	Nadgradnja sistema električnega odpiranja vrat MB in MS		790	790
19.	Pohištvo za razstavišče Archivum in sprejemno pisarno (plošča za projektor, miza, garderobna omara)		2.150	2.150
20.	Osebni računalnik (2 kom), hišnik in enota Ravne/Koroškem		3.962	3.962
21.	Govorniški pult		210	210
22.	Telefon-direktorica		743	743
23.	Kosilnica za travo		205	205
24.	Nadgradnja računalnika-direktorica		305	305
25.	Klima naprava Mishubishi-knjižnica Pam		1.333	1.333
26.	Talni nosilec za TV		152	152
27.	Avtomatska zapornica (GSM modul) v MS		998	998
28.	Sl. Vozilo Škoda Octavia /delno		251	251
30.	Mrežni tiskalnik (1xMS, 1xPam)		173	173
31.	Protipožarni in protivlomni sistem/delno		699	699

32.	Monitor-direktorica		456	456
33.	Pripomočki za skeniranje		993	993
34.	Obnova garsonjere, Goriška ul.7-gradbena dela		1.998	1.998
35.	Obnova elektroinštalacije v garsonjeri, Goriška ul. 7		540	540
36.	Obnova kopalnice v garsonjeri, Goriška ul. 7		3.119	3.119
37.	Gradbena dela hodnik, sanitarije, prostori hišnika, Glavni trg 7		12.397	12.397
38.	Prezračevalni sistem v knjigovезnici		6.191	6.191
39.	Gradbena dela v knjigovезnici		3.682	3.682
40.	Pohištvo za knjigovезnico (2 x miza, 2 x predalnik)		2.599	2.599
41.	Klima naprava Mitshubishi v prostoru hišnika		1.078	1.078
42.	Elektroinštalacija v prostorih hišnika		3.505	3.505
43.	Elektroinštalacija v knjigovезnici		2.225	2.225
	SKUPAJ:	110.000	59.850	169.850

Maribor: 19. 2. 2026

Direktorica:

Mag. Nina Gostenčnik

Priloga 1: Poročilo o delu Pokrajinskega arhiva Maribor za leto 2025